

ELŐFIZETÉS.

NYELVEN:

Egy évre 26 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 31 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 3 k. 50 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 191.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, január 19.

Sikeres vállalkozások az oroszok ellen.

Budapest, január 18. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

József főherceg vezérezredes arcvonala:

A Putna és Susita völgy között egy kis vállalkozás teljes sikerrel járt. Egy tisztet, kétszázharminc főnyi légénységet és egy gépfegyvert szállítottunk be. Az ojtózi uttól délre tüzérségi és gépfegyver tüzelésünkben erős orosz támadások összeomlottak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Wolhyniában fokozott ellenséges tüzérségi tevékenység.

Olasz harcátér:

A Karszt fensíkon és a Wippach-völgyben tegnap is erősebb tüzérségi tűz volt.

Délkeleti harcátér:

A helyzet változatlan. Héter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Összeomlott

orosz támadások.

Berlin, január 18. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Loosnál egy angol robbantást rövid harc követett, mely alkalommal az előrenyomult ellenséget elkeseredett közelharcban gyorsan visszavettük. Január tizenkettedikéről tizenharmadikára virradó éjjel a Serre melletti harcok után az előállásnak azokat a részeit, melyeket még tartottunk, tervszerűen és ellenségtől meg nem zavarva kiürítettünk. Ez időtől fogva az ellenség az elhagyott üres árkokat erős tűz alatt tartotta. Tegnap azonban megtörtént az angolok vak támadása, melyet vártunk s a mely a támadónak súlyos veszteséget okozott.

Keleti harcátér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

Sok szakaszon tiszta időjárás mellett jelentékenyen feléledt a kölcsönös tüzérségi tevékenység. Kraszyn-

Uj offenzívák.

Kezdődik újra... Csodálatos és eszevesztett makaossággal... Mintha hiába való lett volna annyi hasztalan kísérletüknek a tanulsága: új dühvel viszik bolond fejüket katonáink acélfalának. Ez oktalan merészségben valóban kifáradhatatlanok a mi ellenségeink. Vezérek nincsenek, sőt közös céljaik sincsenek, de ebben az eszevesztett kitarásban, a háboru makaos akarásában olyan megdöbbentően egyek, hogy lehetetlen egy járványos örületre nem gondolnunk, mely mint egy lázas betegség metelyezte meg az ellenséges államok vezetőinek lelkét.

Mit akartak a háboru kezdetén? Megsemmisíteni a porosz militarizmust, apró államokra bontani Németországot, hogy kifejtett kereskedelmével ne veszélyeztesse az ő egyeduralmi vágyaikat. Ma már nem akarják ezt. Ma már az osztrák-magyar monarchiát akarják szétrugni; le akarják nyuzni róla minden ékességét;... azaz, hogy ezt tegnap akarták: ma már szegény Törökország került az olló alá s az ő térképét metélik jobbra-balra szörnyű kedvteléssel.

Mindent akarnak, de talán semmit sem akarnak annyira, mint magát a háborut. A háborut — a háboruért. Egészen bizonyos, hogy arra fognak egyszer eszmélni angolok, franciák s a többiek, hogy vezetőik egytől-egyig a téboly egy új fajtájának versenyző betegei, kiket a háborus életnek egy eddig ismeretlen betegsége rohant meg. Mert mást elképzelünk lehetetlen.

Láng, vér, iszonyat, halálhörgés, milliók szenvedése, égett hullák szaga kell ezeknek, mindig újabb és újabb variációkban. Most újra vértengert óhajtanak látni. Közeledik a tavasz. Az angol, francia és olasz mezők fölött már enyhébb szél kezd fujdogálni: rajta hát kezdődjék újra a tánc. A nagy offenzíva, amely egyszerre induljon meg a frontok összességén s fojtsa meg végre a gyülölt központi országokat. Vértől hálgyogos szemük már nem ismeri meg a tiltó oszlopokat sem. Már Svájc határa sem szent előttük...

Annál jobb! Ez a végvonaglás, a veszett emberek vitustánca, akiknek érzéke megtagadta a morál gondolatát épügy, mint a tér és idő fogalmát, akik nem látnak, nem hallanak, nem éreznek s akiknek sorsát elkönyvelte már a természet, mely nem türi meg egészséges testében a betegség csirait. (c)

tól északra orosz rohamcsapatok tizszeres túlerővel benyomultak egy előretolt tábori állásba, amely azonban újra birtokunkba került, más helyeken visszavertünk portyázó különítményeket és járőröket.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

Mialatt az ojtózi uttól délre nagy orosz erők támadása tüzérségi és gépfegyver tűzünkben összeomlott, a Susita és Putna-völgy között sikerült nekünk meglepő előretöréssel az ellenség állásából egy tisztet, kétszázharminc főnyi légénységet és egy gépfegyvert beszállítanunk.

Mackensen vezértábornagy hadseregportja:

Dobrudzsában néhány napja orosz tüzérség lövi Tulceát és Isaceát. Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Ejjel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

(Tisza István gróf Berlinben.)

Berlin. Az ebéd után, melyet a birodalmi kancellár adott, Tisza István gróf és Clam-Martini gróf miniszterelnökök visszatértek a Keiserhoff szalodába, ahol Hohenlohe herceg nagykövettel tanácskoztak. Délután fél öt-kor a magyar és osztrák miniszterek az előadókkal és Kürthy Lajos báróval a Közélelmezési Hivatal elnökével a birodalmi kancellár palotájába mentek, ahol Bethmann-Hollveg elnökléte alatt megkezdődtek a tárgyalások a német vezető államférfiakkal a hadigazdálkodás kérdéseiről. Este Hohenlohe herceg a vendégek tiszteletére ebédet adott, amelyen a kancelláron kívül megjelentek Helfferich, Zimmerman, Roedern államtitkárok, Schörmter földmívelésügyi miniszter és Batocky a német Közélelmezési Hivatal főnöke. A tárgyalásokat holnap folytatják és az osztrák és magyar miniszterek és előadók valószínűleg holnap este visszatérnek már Bécsbe.

(Diplomáciai változások.)

Mint jól értesült helyről jelentik, Ugron István, eddig a külügyminisztériumban alkalmazott rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminisztérium képviselőjeként Varsóba fog menni, ahol ezelőtt sok évvel hivatalosan működött. Andriaz báró követségi tanácsost, aki eddig a külügyminiszter képviselője volt,

Varsóban a pénzügyminisztériumba hívták vissza szolgálati felhívásra.

(Kormányt támadó alelnök.)

Genf. A Le Journal írja, hogy Violette a kamara újonnan megválasztott alelnöke hevesen kikelt a parlament eddigi munkássága és Briand miniszterelnök ellen. Azt hangoztatta, hogy Franciaországnak a legesekélyebb oka sincs rá, hogy Briandnak diktatori hatalmat adjon. A kormány módszere a háboru kitörése óta nem változott és a parlament bizottságainak tevékenysége nélkül Franciaország Briandnak és társainak működésétől akár el is pusztulhatott volna.

A Reuter ügynökség jelentése szerint nem valószínű, hogy az entente újabb jegyzékben fog válaszolni Németország és Ausztria-Magyarország nyilatkozatára.

Már megint megmenti az entente Romániát.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az entente vezető köreiben lázas tanácskozásokot folytatnak Románia megmentése érdekében. Különösen gazdasági és pénzügyi téren szenvedett Románia sokat és elhatározták, hogy lehetőleg kártalanítják. Anglia egy milliárd frank kölcsönt szavazott meg a román kormánynak. A kölcsön egy részét az elpusztított petroleumlórrások tulajdonosainak kártalanítására, más részét az újra szervezendő román hadsereg felszerelésére fogják fordítani. A román kormány tagjai Péterváron folytatnak beható tanácskozásokat. Illiescu tábornok Pétervárról Stockholmba utazott, ahol azon dolgozik, hogy engedélyt nyerjen Svédországtól a szükséges munició átszállítására. Svédország nem akar eltérni eddigi álláspontjától és az orosz kormány kifejtette azt a nézetét, hogy esetleges csapatszallítmányok átengedését nem tekinti fontos érdeknek, sokkal fontosabb, hogy Svédország továbbra is fenntartsa szigorú semlegességét mindegyik hadviselő féllel szemben. Az átszállítások tekintetében ilyenformán a román hadseregnek való municiót továbbra is nagy kerülővel tengeri úton kénytelenek szállítani.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Moldovában és Besszarábiában folytatott hadműveleteink az orosz hatóságokat igen nagy mértékben nyugtalanítják. Már elrendelték Chotin kiürítését és Csernovitzból elszállították a nehéz tüzérséget.

Bratianu a cár a főhadiszálláson kihallgatáson fogadta. A hivatalos Viitorul jelentése szerint a cár megígérte a román miniszterelnöknek, hogy az orosz sereg hathatós támogatásban fogja részesíteni Romániát. Bratianu betekintést nyert az orosz hadvezetőség számításába és teljes megnyugvással távozott az orosz főhadiszállásról.

Jassyból jelentik, hogy a román parlament néhány nap múlva feloszlatják. Take Jo-

nescu a kamarában és Cantacusene pedig a szenátusban fognak kérni az országgyűléstől felhatalmazást a háboru tovább vitelére. Bratianu Take Jonescu fogja helyettesíteni, a miniszterelnök állandóan Péterváron tartózkodik és nem mer visszatérni Jassyba.

Letartóztatott orosz cukor királyok.

(Kormányválság Pétervárott.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Pétervárról jelentik: A lapok jelentései szerint Galycin kormányának több tagja teljesen tehetetlen Pokrovszky külügyminiszterrel szemben. A kormány működését a szociálisták nagy kárörömmel nézik, mert valószínűnek tartják, hogy tevékenysége fel fogja idézni a forradalmat. Hogy a kormány helyzetén javítsanak, a cár a birodalmi tanácsba tizennyolc új tagot nevezett ki, valamennyi kormánypárti. A Ruzskoje Szlovo azt írja, hogy a kormány tevékenységét csakis félelemmel lehet nézni, állandó új rendeleteket ad ki és új kinevezésekkel lepi meg a világot és egyik magasrangú tisztviselő sem tudja, hogy holnap melyik miniszteri tárcával kínálják meg.

Pétervárról jelentik hivatalosan: Beljajev tábornagyot, a hadügyminiszter volt segédjét, a vezérkar volt főnökét hadügyminiszterre nevezték ki Szuchajev tábornagy, hadügyminiszter helyére, aki a birodalmi tanács tagja lett. Volkonszkynak, a belügyminiszterium segédjének lemondását a cár elfogadta. Jeroszlau volt földművelésügyi miniszter meghalt.

Galycin herceg, az orosz miniszterelnök az ellenség előnyomulása következtében a román határon szigorú rendszabályokat foganatosított, melyek következtében a szegény népmáris éhínség előtt áll, mert a kenyérmagvakat lefoglalták, a villamosági, gáz- és vízvezetési üzemeket beszüntették. Naponta tízezrekre megy azoknak a menekülteknek a száma, akik a mögöttes országrészekbe igyekeznek menekülni.

Brusszliow parancsára letartóztaták Kiewben a legismertebb cukorgyárosokat, Babusint, Gennert és Dobrint, miután vonakodtak az orosz hadsereget cukorral ellátni és titokban külfőldre exportálták a cukrot.

Galacban az ellenség előrejutása miatt a rómület lett urrá. A szegényebb néposztályokat éhínség fenyegeti, mert a katonaság minden élelmiszerkészletet lefoglalt magának. A villamosági, gáz- és vízművek a bolgár és német ágyúk tenyegető hatása alatt működésüket beszüntették. Huszezerre megy naponként azoknak száma, akik a mögöttes országrészbe menekülnek.

Pétervári levél szerint a дума felháborodva utasítja vissza a Galycin kormánnyal való együtt működést. Ezért Galycin fel fogja oszlatni a dumát. A politikai hangulat lázas, nagy eseményeket várnak mindenütt. Miljukov legutóbbi beszédében ezeket mondta: A sötét hatalmak ismét teljes erejükben vannak. A fekete százak pártja egységesebb, mint valaha volt. Borzalmas idöket élünk. A katonai és élelmezési nehézségek nagy eseményeket fognak hozni.

Bratianu unokaöccsének pere Bécsben.

(A jogtisztelő törvényszék.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Ausztria-Magyarország lapjai hosszú idő óta tele vannak olyan cikkekkal, amelyek arról szólnak, hogy a háboru kitörésekor a Romániában rekedt osztrák-magyar alattvalókkal milyen kíméletlenül bánik a sorsát megérdemlő Románia kormánya. Akinek sikerült Romániából hozzánk visszatérni, nem gyöz eleget panaszkodni a rettenetes bánásmód miatt, amelyben internáltságának ideje alatt részesítették a barbár románok. A bécsi törvényszéken tegnap lefolyt tárgyalás viszont azt igazolja, hogy Ausztria és Magyarország hatóságai még ezután is valószínűleg nagylelkűen viselkednek a román állampolgárokkal szemben és jogaiktól még akkor sem ütök el őket, ha közeli rokonságban vannak a monarchia ellen igen súlyos büntetést elkövető oláh kormányférfiakkal.

A bécsi törvényszék tegnap Bratianu román miniszterelnök unokaöccse, Pilláth György versenyistálló tulajdonos ellen indított pert tárgyalta. A Schlésinger és Társa bécsi löverseny cég tízenegyezer korona erejéig pert indított a hitvány oláh kormányelnök unokaöccse ellen. A keresetben előadta a cég, hogy Pilláth Györggyel állandó üzleti összeköttetésben volt, mert annak ügétő lovait a cég állandóan kicserélte és ebből kifolyólag kétszáznegyvenháromezer korona tartozása maradt Pilláthnak. A múlt év folyamán százezer koronában egyeztek ki és abban állapodtak meg, hogy évenként fogja törleszteni adósságát. Pilláth György a részleteket nem fizette pontosan, és most még tízenegyezer koronát kellene fizetnie. Pilláth György természetesen nem jelenhetett meg a tegnapi tárgyaláson, mert Romániából ismeretlen helyre menekült. Ügyvédje arra kérte a törvényszéket, halassa el a tárgyalást, mert véleménye szerint szükséges, hogy ez ügyben a Pilláthtal levélileg érintkezzen. A levélbeli érintkezést megkísérelte ugyan, azonban bukaresti követünk azt válaszolta, hogy egyetlen semleges állam sem tudta a levelet Pilláthnak kézbesíteni, mert ezidőszent nem tudják, hol tartózkodnak a menekült romániai alattvalók.

A Schlésinger és Társa felperes cég ügyvédje ezzel szemben annak a véleményének adott kifejezést, hogy szükségtelen a tárgyalás elhalasztása és Pilláth György levélbeli megkérdezése, mert a követelés részletei teljesen ismertetsek.

— Különben is — mondta az ügyvéd — méltánytalan volna, ha Bratianu unokaöccsével szemben az osztrák bíróság ilyen nagy lovagiasságot gyakorolna, amikor jól tudjuk, hogy az-entente államokban tartózkodó osztrák-magyar alattvalóknak milyen keserves sorsuk van és az ellenséges államok milyen kérérlhetetlen szigort tanúsítanak a mi alattvalóinkkal szemben.

A bíróság nagy feltűnés közepette hirdette ki határozatát. Elfogadta Pilláth György ügyvédjének azt a kívánságát, hogy a tárgyalás elhalasztassék mindaddig, míg az alperessel levélileg nem érintkezik ügyvédje. A határozat indokolása kimondja, hogy az idegen állam alattvalójának gondnoka jogosult gyámjával az érintkezést megkísérelni és ehhez az érintkezéshez a bíróságnak meg kell adni a lehetőséget. Most diplomáciai úton igyekeznek Pilláth Györggyel az írásbeli összeköttetést megszerelni.

Francia támadás készül Svájc ellen.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A svájci mozgósítás okairól semleges körökben általános az a meggyőződés, hogy a szövetség tanács ezzel az intézkedéssel csak védelmi célokat szolgált. Nagyobb felkészültséget nem akartak, amiből az világlik ki, hogy a mozgósítás csak a határok védelmére szorítkozik. A két hatalmi csoport sajtójából megütőzéssel konstatalhatni azt a nagy ellentétet, melyet e cselekedet kiváltott. Míg ugyanis a központi hatalmak szívélyes meglepedéssel vették tudomásul Svájc felkészültségét, addig az entente, különösen a párisi és a római lapok folytatják féktelen uszításukat Svájccal szemben és igyekeznek bebizonyítani, hogy a szövetség tanács a mozgósítással az entente ügyének igyekezett jó szolgálatot tenni, mert szerintük a mozgósítás a központi hatalmak ellen irányul.

A francia pártú svájci sajtó azt a lehetőséget fejt ki, hogy Svájcnak aktív részt kell vennie a világháborúban határai megvédéséért, amit a mozgósítás is bizonyít, mert ez azt mutatja, hogy Németország meg akarja támadni Svájcot és ez tette szükségessé a védelmi intézkedéseket.

A Svájcer Freie Presseben Jäger a szövetség tanács tagja vezércikkében megállapítja, hogy Svájc határozottan visszautasítja a Belgiummal való ösz-

szehasonlítást, mert mindig egész más-képen értette a semlegességet, mint Belgium. Svájc határait mindenkivel szemben fegyveresen fogja megvédeni és a tetterős hadsereg minden esetleges támadást vissza fog utasítani.

A francia csapatösszevonások nagy nyugtalanságot keltettek Svájcban, különösen amikor megérkezett a Victoire című francia lap, amelyben Hervé azt írja, hogy a francia óvatossági intézkedések nem sértők Svájccra nézve, mert a tüzérseget azért tolják előre a Jura szorosok felé, mert attól félnek, hogy német előnyomulás esetén a svájci tüzérseget nem lesz elegendő a német támadások visszaverésére. Tekintettel arra, hogy Hervé szoros összeköttetésben áll a francia vezérkarral és Briand miniszterelnökkel, nagy figyelemmel kísérték a cikket. Feltűnő következtetéseket vonnak le abból, hogy a berni francia követnek a svájci szövetség tanács előtt adott nyilatkozatai és Hervé közlései között eltérések mutatkoznak, amennyiben a követ határozottan tagadta, hogy a svájci határ felé a Jura szorosok irányában csapatösszevonást végeztek volna.

A Stefani-ügynökség jelenti, hogy Sonnino külügyminiszter kihallgatáson fogadta Planta svájci követet.

— Nem, hozzám sem nyúlt. Mégis azt éreztem és az történt velem, ami a nővel történik a szerelemben.

Megoldott kérdései ezek az orvosi tudományok és csupán nekünk laikusoknak érdekesek, mint a dróttalan táviratozás is. Sietve meg kell itt jegyezni, hogy Faragó Irént orvosok megvizsgálták és lányágát érintetlennek találták.

De nemcsak Pesten találkozott a tanítónő a báróval. Nyári Albert — a nő állítása szerint — meglátogatta őt Berettyóújfalun is. A falubeliek tényleg látták, hogy egy különösen öltözködött idegen férfi lakik a Berettyó tulsó partján levő szomszédos Berettyószentmártonban, akivel a tanítónő több ízben együtt volt. Faragó Irén se levelet nem irt a bárónak, se egyébként nem hívta őt magához, hanem a bárónak szerinte sportja volt a hipnotizálás és azért látogatta őt meg falusi otthonában, mert kedve telt abban, hogy őt médiumul felhasználja. Soha szerelemtől nem volt szó köztük, soha egymást meg nem érintették és mégis mindig ugyanazt a különös gyönyört érezte a hipnotizálás alatt, mint első ízben. És látta a báró arcán, hogy ő is ugyanazt érzi.

Ötven évig tartott ez a hipnotikus barátság kettejük közt, akkor azután egyszerre csak megszakadt.

A báró nem jelentkezett többé.

valószínűleg más médiuma akadt. Faragó Irén, aki addig a báró teljes hatalmában érezte magát, föloldódott a hatása alól és három év múlva, amikor pör lett a dologból, már egészen közömbösen tudott a báróra nézni.

Ez a pör, ennek a pörnek az előzményei tették tönkre a boldogtalan tanítónőt. Maga a hipnotikus eset nem zavarta meg életét. Csak rövid ideig tartott. És hát mondjuk, ez volt a szerelme, az egyedül. Nem fontos és egészen magántügy, senkinek semmi köze hozzá, még a közoktatásügyi miniszternek sem. Botránnyosan maga a hipnotizálás különben sem folyt le. Nem is törődött vele senki — hiszen az eset után még tizenkét évig tanított az iskolában Faragó Irén.

Egészen másképpen keletkezett a honyodalom. A pör és annak következményei juttatták a tanítónőt a kegyetlen sorsra, hogy ép és egészséges ésszel tébolydába csukják. És hogy most itt kelljen bujkálnia a fővárosban, segítségért könyörögve és rettegve attól, hogy mi helyt hazautazik, rögtön elfogják és megint az örültek házába zárják.

TANÜGY.

(—) Visszatérő menekült iskola. Hátszeg város felső kereskedelmi iskolája, mely az oláh betörés következtében az Arad városi felső kereskedelmi iskolában nyert ideiglenes elhelyezést, február hó 3-tól Hátszegen folytatja működését. A II. fél évi tandíj 75 korona, mely havi részletekben is fizethető. Az iskolával kapcsolatosan az intézmény is megnyílik. Havi ellátás 80 korona. Beíratási díj 20 korona. Tanulók korlátlan számban vétetnek föl. A felvételhez fél évi felső kereskedelmi iskolai értesítő szükséges. Jelentkezni lehet Balás Márton, felső kereskedelmi iskola igazgatójánál (Arad, Erzsébet királyné-körút 5.), az ország többi iskolájánál elhelyezett tanulók a megnyitás napján Hátszegen, a felső kereskedelmi iskolai irodában.

Férfi ruhában járó tanítónő.

(Szerelme vagy hypnozís.)

Fővárosi tudósítónktól.

Egy szerencsétlen egyetemi hallgatónő, aki megszerezte a tanítónői diplomát és 12 évig tanított, a hőse ennek a történetnek. Előkelő urakkal hozta őt össze a sorsa és hosszú súlyos szenvedések sorozata lett az ismeretségeknél. Megjárta a tébolydákat is és most, hogy rehabilitálása utban van, így mondja el életének érdekes történetét:

I.

Már okleveles tanítónő volt Faragó Irén, amikor — éppen állást kérni volt a közoktatásügyi miniszteriumban — megismerkedett ott Nyári Albert dr. báró segédfogalmazóval. Ez még 1903-ban történt. Husz éves volt akkor a leány, hét-nyolc évvel idősebb nála a fiatalember. Faragó Irén tulajdonképpen a referenst, Makay Béla dr. osztálytanácsost látogatta meg, akinek előadta, hogy a Notre Dame-kolostorban végezte iskoláját és bár zsidó vallású, ingyenes helyet érdemelt ott ki szorgalmával és példás viselkedésével, sőt magával hozta igazgatójának, Wolafka püspöknek ajánló levelét is.

Ekkor mutatkozott be Nyári báró a leánynak és maga is melegen pártfogásába vette. Azt mondotta, hogy Wolafka püspök ajánlata még nem lesz elég, hanem ő megszerzi majd protektornak rokonát, Thaly Kálmán képviselőt is. Thaly tényleg érdeklődött Debrecenben a Faragó Irén és családja iránt a Könyves Tóth Kálmán debreceni református lelkész levelében közölte vele, hogy a leány apja tokaji

tanár volt a leány Debrecenben nevelkedett és igen jó véleményrel van mindenki róla. A leánynak állást ugyan rögtön nem tudtak adni, mert nem volt üresedésben, de engedélyt kapott arra, hogy Berettyóújfaluban elemi és polgári magániskolát nyithasson s esztendő múltán kinevezték Hajduböszörménybe a zsidó felekezeti iskolához, ahol a legutóbbi időkig egyhuzamban 12 évet töltött el.

Amikor báró Nyárral legelőször találkozott a miniszteriumban, Faragó Irénre — saját vallomása szerint — igen különös és erős hatással volt a fiatalember. Báró Nyári Albertől tudvalevő, hogy különös, érdekes ember. A tanítónő esküszik rá, hogy a báró hipnotizálta. Nem a szokásos szertartásos formákkal, hanem egyszerűen — nézéssel. Mélyen és erősen belenézett a szemébe és ő megborzongott. Makay osztálytanácsos, aki jelen volt, nem vette észre a dolgot, mert pár pillanat múlva volt csak az egész. Ugyanez megismétlődött máskor Axaméthy Lajos miniszteri tanácsos jelenlétében is, de a tanácsos szintén nem látta a jelenetet.

A báró hipnotikus pillantásában — úgy mond Faragó Irén — benne volt a parancs, hogy látogassam meg őt Csillag-utca 6. számú lakásán.

A tanítónő el is ment oda.

— Nem volt ön szerelmes a báróba?

— Lebet. Nem tudom biztosan, mert soha a szerelmet közvetlenül meg nem ismertem. Elkábult fejjel mentem Nyári báró lakására. Egymással szemben állottunk. Az egész idő alatt álló helyzetben voltunk, én szoborszerűen, mint egy automata. Igen különös érzésem volt.

— Milyen? megölelte a báró?

Készülődés a X. Isonzó csatára.

(Aradi repülő tiszt csapataink életéről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Isonzó-frontról ma Aradra érkezett repülőtsízt beszélte el a következőket az Aradi Közlöny tudósítójának:

Abányszor az olasz offenzív erő felelmetes, de mindezekig hiábavaló erőfeszítéseket tett a partvidéki frontunk ellen: ugyanannyiszor egy bizonyos ideig nyugalom állott be, amely alatt nemcsak a gyalogsági rohamok, de a tüzéség és a repülők tevékenysége is elcsöndesedett. Ez a taktika megfelel a fölzuduló olasz temperamentumnak, amely a kitörés pillanatában a legvadabb erőfeszítésekre képes, de annak elmúltával valóságos apatiába süllyed.

A készülődő olasz offenzívának mindig vannak látható és feltűnő előjelei. A tüzéség nyugtalanító tüze, mely csakhamar előkészítő tüzzé lesz, hogy végül pergőtüzzé fokozódjék, valamint a rohamok alkalmával állásainkba átszökő olasz katonák nagy száma mindig biztos jel arra nézve, hogy Cadorna új offenzívára készülődik.

A IX-dik Isonzó-csata, amely a múlt év október 31-től november 2-ig tartott és a Wippach völgybe dobott öt divízió, valamint a Karst fensikra tolt 12 divízió ellenére is az ellenségre nézve csaknem teljes kudarcra járt, egyszerre abban maradt. Ez a nyugalom november végéig tartott. Ekkor ismét esni kezdett az eső az olasz front mögött. A fokozottabb vasúti forgalom azt mutatta, hogy katonákat és hadiszereket szállítanak, az olasz tüzéség belefogott a nyugtalanító tüzelésbe, a Karst fensikén ellenséges ágyúk tüzeltek éjjelnappal állásainkra, az önkéntesen és önkénytelenül foglyul ejtett katonák vallották, hogy hatalmas offenzíva előtt állunk. Nemsokára repülők jelentek meg Aszovizza—Cernizza utvonala, majd az Opcina—Comoi vasútvonal fölött, s az állomási épületekre, katonai tárgyakra bombákat dobtak le. Gyakran csak felderítő szolgálatra szorítottak a repülők. De bármily különösnek lássák is — a nagyszámu olasz repülőátadás ugyszólván semmi kárt sem okozott. Sőt egy alkalommal — amelyről az olasz jelentések nagy bőszedéssel emlékeztek meg — a bombák összes áldozata három zsák lisztből állt.

Az olasz repülő támadások általában szerfölött nagyszámuak. Például a dornbergi hidat nap-nap után bombázták. Főlegesen azonban mondandó, hogy ez a hid még ma is sértetlen. Sőt egy éle is szárazra kapott már arról, hogy az ember az olaszok bombái elől akkor érezheti magát a legbiztosabban, ha a dornbergi hidon áll.

Az olaszok azonban nem elégszenek meg a bombavetéssel. Gabriele Annunzio szelleme nagyon is átjárta már az olasz lelkeket. Ezért úgy vezetik a háborút, mintha választási harc volna s állásainkat a repülőgépekről különböző nyelveken bombázzák. Az olaszok az elmúlt kilenc Isonzó csatában megtanulhatták, milyen szellem futi a mi hadseregünket, mégsem hagytak fel, hogy olyan ostobaságokkal hassanak a mi viharedzett Isonzó frontjára, mint röpédulák, vicclapok stb. Az olaszok ugy lát-szik még mindig nem tanulták meg, hogy nem mese a magyar hecsület és a magyar vitézség, már pedig az Isonzó fronton ez áll velük szemben.

Egy azonban bizonyos: az olaszok a mi csapatainkban állandóan ébren tartják — a vidámságot. Hogy a mi katonáink erkölcsét megváltoztassák, ahhoz az olaszoknak az elmúlt

kilenc Isonzó-csatában győzni kellett volna, nem pedig úgy kikapniok, mint a tiroli májusi offenzívában. Egyébként az olaszoknak a győnyörü tengerétől, mely a fensikről jól látható — el kellett máris távolodniok. Mert a magyar altöléd embere s a podohai síkság parasztja egyformán tudja, hogy ez a harc nem a karszt kötengeréért, hanem a csillogó messze kiterjedő igazi tengeréért folyik. Azért a tengeréért, amely délfelől biztatóan ide ragyog. Valóban egy fronton sem találkoztam még a kitarításnak olyan macacsságával s az ellenségnek olyan gyűlöletével, mint itt a tengerparti fronton.

Az olaszok repülő tevékenységét mi sem néztük tétlenül. Egyáltalában nem sikerült az olaszoknak, hogy a frontunkon mélyebben behatoljanak. Alig veszik észre a mi megfigyelőink az ellenséges rajt, már fel is szállanak és a frontvonalak felett elkeseredett harcok kezdenek. A mieink minden olasz repülő támadást megbosszulnak azzal, hogy bombákat dob-nas olasz állásokra. Gyakran keresték fel a Podgora mögötti nagy olasz táborokat a mi repülőink és bombázták azokat. Közel vannak tengeri repülő állomásaink és ezért együtt szoktak dolgozni a vízi és szárazföldi repülők.

December első napjaiban gyakoriak voltak az Isonzó fronton a repülőharcok. Volt olyan nap, hogy 15 légi harc játszódott le. Ezek a harcok a legizgalmasabb és legszebb látványok. Ha valamelyik fél érzi, hogy főlöje kerül ellenfelének, valóságos hajtóvadászatot rendez ellene.

Az utolsó napokban, a rossz időjárás miatt a repülő tevékenység esőkent. A tizedik Isonzó csata várta magára, noha az olasz parlament megkezdte üléseit és megint be kellett volna jelenteni az olasz nép választottjainak egy nagy győzelmet.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* **Weil Magda hangversenye.** Weil Magda e hó 20-án, szombaton este, páratlan sikerűnek ígérkező jótékonycélu hangversenyen lép fel, melynek védnökségét Resch Ferenc altábornagy, Arad kiváló állomásparanesnoka vállalta. A hangverseny tiszta jövedelmét az aradi házi-ezred rokkant katonáinak javára fordítják. A hangverseny, amely félnyolc órai kezdettel a Kulturpalotában lesz, teljes és gazdag programja a következő: 1. Thomas: „Mignon” nyitány. Előadja a 33. gy. e. zenekara Zellner Sándor vezetésével. 2. Karłowitz: Hegedűversenymű. a) II-ik tétel: Andante (Román.) b) III-ik tétel: Vivace assai (Finale.) Hegedűn előadja Weil Magda, zongorán kíséri Dienzl Oszkár. 3. a) Neruda: Berceuse. b) Grünfeld: Serenade. c) Mendelssohn: Frühlingslied. Előadja a 33. gy. e. zenekara, Zellner Sándor vezetésével. (10 perc szünet.) 4. a) Tschaikovsky: „Lied ohne Worte”. b) Sinding: „Frühlingsrauschen”. Zongorán előadja Dienzl Oszkár. 5. a) Couperin-Kreisler: Chausau. Luis XIII. et Pavane. b) Dittersdorf-Kreisler: Scherzó. c) Burmester: Serenade. d) Hubay: Zephir. Hegedűn előadja Weil Magda, zongorán kíséri Dienzl Oszkár. 6. Zellner Sándor: Ünnepeles induló op. 29. Előadja a 33. gy. e. zenekara, vezényli a szerző. Zongora: Bösendorfer. Az egyes számok alatt az ajtók zárva maradnak. Tekintettel a jótékony célra, felülfizetések köszönettel fogadják és hárlapilag nyugtáztatnak.

* **A színház hírel. Ifjusági és népies előadás.** Szombaton délután fél négy órakor a legnépszerűbb operett, a Mágus Miska kerül színre a már ismert elsőrangú szereposztásban. Főszereplők Sz. Rontai B., Horváth Mici, Győző, Barics stb. Szép asszony. Gábor Andor pompás vigjátéka, melyet csak a napokban mutatott be a társulat osztatlan nagy siker mellett, szombaton ismét színre kerül. Színre kerül ugyanabban a szereposztásban, mint az első bemutatónál. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél négy órakor „Egyszer volt” kitűnő operett újdonságunk lesz az első délutáni előadása. Ez a rendkívüli műveltségű operett eddig minden előadásnál zsu-folt ház kacagta végig, így hát biztos, hogy vasárnap délután ismét a legjobb hangulat és kacagás helye lesz a színház. Este fél 8 órakor rendez helyarákkal Lehár pompás operettje, a Csillagok bolondja kerül színre. Ez lesz az operettnek negyedik előadása.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **A fekete Pierrott.** (Lotte Neumann sorozat III. az Urániában.) Arekép tanulmányt kellene írni, mely méltatót Lotte Neumannt, a nőt a művésznőt. Külön művésztanulmányt pedig a filmkrónika fog írni arról, hogy milyen csodálatos, milyen nagyszerű jelenség ez a művésznő. Alakítása közvetlen és megkapó. A különböző helyzetek finom nianszszirozásban való hű visszaadása, ahogyan a legnehezebb fordulatokat is természetesen egyszerűsíti, annyira egyéni és annyira az övé, hogy az általa kreált szerepek után a legnagyobb dícsért az, hogy ismét Lotte Neumann filmet láttunk. A színház mai képében is mintegy megaranozza a sorozatban elért eddigi sikereit és nem esodáljuk egy pillanatra sem, amikor azt olvassuk a külföldi lapokban, hogy Berlinben egy új filmgyár alakult, melynek egyetlen célja az hogy kizárólag Lotte Neumann képeket készítsen. Ez nagy mutatja, hogy a külföldi kritika milyen nagy értéket tulajdonít ennek a nőnek és hogy mennyire becsülik tudását és színjátszó készségét. A közönség két napon keresztül nem tárt el ennek a filmnek a nézésében, mindég újabb és újabb elemeket vonzott a művésznő a nézőtérre s aki látta csakis a legnagyobb elragadtatás hangján tud róla nyilatkozni. — „Ivonne” Franceska Bernivel, a legközelebb az Urániában. 5

* **Egy éjjel a newyorki Maximban.** (Nagy balett az Apollóban.) Egészen új irányu filmet mutat be pénteken az Apolló-színház. Amerikai remekmű ez a nagyszabású film s a newyorki „Maxim” mulatóba viszi el a nézőközönséget, ahonnan a zajos világváros mulató arcúata ragyog felénk. Rendkívül ötletes és kacagató cselekmény keretében magunk előtt látjuk a világhíres mulatót, amelyben elragadóan szép, plasztikus táncprodukciót mutat be Amerika egyik legnagyobb balettje. A táncművészetének legkiválóbb mesterei azok a híres táncosnők, akik a szebbnél-szebb divatos magántáncokat és a káprázatos baletteket lejtik. Hasonlóan nagyszabású látványosságot filmen még nem látott a mozielőző közönség. Egészen eredeti s nem mindennapos mozi-szenzáció ez a film, amelynek a kiállítása is művészi esemény. Az Apolló-színház a legelőkelőbb fővárosi mozgószínházakkal egyidőben mutatja be péntektől kezdve Amerika legújabb mozi-eseményét, amelylyel bizonyára ismét esodálkozásba fogja ejteni Európa népet.

* **Az emberirtó vasárnap az Erzsébet mozgószínházban.** Az atavisztikus ösztönök, az öröklött lelki tulajdonok megrázó tragikumokban való kibukkanása e kép témája, a pálinka, az emberirtó mérég csak a legelső okként szerepel benne. Apa és fia szánalmas romlása, — büne, amelybe már öntudatlanul keverednek, — ebben s fájdalmas színműben az hat döbbenetes erővel.

* **Minden esütörtökön este 6 órától szenzációs műsorok az Erzsébet mozgószínházban.** 261

* „Carr detektív-sorozat” szenzációjú legközelebb az Erzsébet-mozgószínházban.

Adókat kigondoló bizottság programja.

(Arad új jövedelmeinek tervezete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Holnap összeül az a bizottság, amely Kintzig János főispán elnöklésével tartott bizalmas értekezlet megbízásából főleg azzal a kérdéssel foglalkozik majd, miként lehetne olyan új jövedelem forrásokat nyitni, amelyek mellett, hogy az 1917. évi városi költségvetésben mutatkozó nagy deficitet fedeznék, ne érintsék a város fejlődésben lévő iparát és kereskedelmét és ne érintsék a jogos magánérdekeket se.

Tudni kell, hogy az 1917. évi költségvetésben a fedezetlen hiány olyan mérveket ölt, hogy az Aradi Közlöny-nek az az értesülése, amely szerint a pótdadó kilencvennyolc százalék lenne, nem mindenben egyezik Kilyényi János főszámvevő által bemutatott elaborátum adataival, mert eszerint a községi pótdadókulcs a két millió háromszázhuszezer kilencszázhatvan négy korona hiány következtében száztizennyolc százalékra rug. Még azt a kedvező esetet véve kombinációba, hogy az aradi pénzintézetekre és iparvállalatokra kivetett vállalati adót, amely hatszázhatvanötezer hétszázharminchárom koronára rugott, ötven százalékkal felemelik és a községi adó kivetési alapjául szolgáló állami egyenesadó 2.309,974 koronát tesz ki, a fedezendő hiány 2.320,974 koronára fog rugni, amiszázhárom százaléknak felel meg.

Nagyon komoly tehát az a kérdés, hogy a félmillió koronánál nagyobb deficitet a város miből fedezze és erre a kérdésre kell ennek a kiküldött bizottságnak választ adnia. Arad város törvényhatósága tehát életének egy nevezetes korszakához ért el és olyan reformalkotásokkal kell a közönségnek foglalkoznia és megbarátkoznia, amelyek minden egyes polgárnak minden életviszonyára kihatóak lesznek. Epen ezért a kiküldött bizottságnak munkája elé fokozott érdeklődéssel kell tekinteni és már előzetesen tudnia kell mindenkinek, hogy melyek azok a kérdések, amelyek a város pénzügyi egyensúlyának fentartása céljából a bizottság részéről megfontolás tárgyává tetetnek. Az Aradi Közlöny abban a helyzetben van, hogy a főszámvevő által előterjesztendő memorandumot ismertethesse és tájékoztathasson afelől, hogy melyik az a keret, amelyben ennek, a fontos munkát végző, bizottságnak tanácskezései letolynak.

Mindenekelőtt azt az elvi kérdést kell eldönteni, vajjon csak az ideiglenes jellegű szükségletek fedezéséről gondoskodják most a város, vagy pedig a jövőben — de már a közel jövőben — elvárhatóanul jelentkező feladatok teljesítéséhez szükséges anyagi erőket is előteremtse. Természetes, hogy a város életében nemesak olyan befektetések adódnak, amelyek jövedelmeznek, hanem vannak olyan kulturális és szociális feladatok is, amelyeknek teljesítése elől kitérni nem lehet, noha azok direkte, pénzben kifejezhető jövedelmet nem hajtának. Az élet nem állhat meg és a háboru ellenére sem szabad a közvéleménynek oly irányban befolyásolni a közélet munkáit, hogy azok minden haladástól tartózkodjanak és legfeljebb a legszigorubb takarékoság szempontjai ajánlhatók nekik, feltételezve, hogy azok a komoly férfiak, akik az előkészítés munkájával meg vannak bízva, ismerik a város polgárságának súlyos helyzetét is.

Az elvi kérdések tisztázása után át fog térni a bizottság a főszámvevőnek memoran-

dumában foglalt állandó jellegű fedezetek és jövedelmek megteremtését célzó terveinek a tárgyalására.

— Ilyen bevételi forrásnak kínálkozik többek között a hazánk több városában és a székesfővárosban is már régebb idő óta igénybe vett, de szegényt és gazdagot egy mértékkel terhelő mivoltánál fogva szociálisnak épen nem mondható házbérfillér és az Ausztria több városában, Németország majdnem minden városában a községi szükségletek fedezetéül életbeléptetett telekértékadó (és nem mint egyik hírlapi referáciában említették „telekérték-emelkedési adó”) az állandó és folyton fokozódó szükségletek fedezésére, a vigalmi adó (színház, kabaré, pezsgő, kártya), a villamóram és gáz-erő ideiglenes megadóztatása pedig az átmeneti, a háborus szükségletek fedezésére.

Engedjék meg nekem, hogy az imént megjelölt állandó és ideiglenes jellegű bevételi források célszerű igénybe vehetőségével kimerítőbben foglalkozzam. Hiszen az a cél, hogy városunk egy 118 százalékos, vagy legjobb esetben 103 százalékos községi pótdadóval való megnyomortástól megkíméltessek, nemesak megérdemli, de reánk parancsolja a türelmet, hogy minden eszmét meghallgassunk, hogy az elhangzottak közül a legjobbat megvalósíthassuk. Ilyennek kínálkozik

a telekértékadó,

ami nem egyéb, mint egy nagyobb város lakossága számának és kultúr-szükségleteinek emelkedéséből, az egész város áldozatkészségéből, a tulajdonos munkájának, tőkájének, vagy kockázatának hozzájárulása nélkül előállott forgalmi árnak és ebben foglalt, de meg nem szolgált egyéni haszonnak a köz javára való megadóztatása.

A telekértékadó név alatt ismert járulékadó-rendszernek az a lényege, hogy az adózás alapját nem az egyéni munkából előállított jövedelem, hanem a lakosság számának és szükségleteinek emelkedéséből, a közintézmények fejlődéséből előállított forgalmi ár, spekulatív piaci érték képezi, melyen alul a föld meg nem kapható. További lényege az, hogy a telekértékadó visszakerül eredeti forrásához.

A telekérték egy nagy közösség jelenlétének köszönheti folytonos fejlődését, a telekértékadó pedig, a nagy közösségbe folyik vissza, hogy hathatósan táplálja a közösségnek, a városnak további fejlődését. Lényege végre az, hogy kényelmetlenné teszi a telek birtokosának a kihasználatlan telek birtoklását, minélfogva igyekszik a birtokos a telket, vagy intenzív termeléssel kihasználni, vagy beépíteni, vagy pedig forgalomba bocsájtani, mely utóbbi esetben, azaz kínálat esetén, előmozdítja az építkezést, fokozza a munkaalkalmat és csökkenti a lakásdrágaságot.

A rendszernek ezen a lényegeken feloszlott közgazdasági hatásai adják meg áldásos szociális jelentőségét is.

A rendszernek az a hatása, mellyel a tulajdonost a földnek intenzív kihasználására ösztönzi, mellyel az üres telket a forgalomba kényszeríti és ezzel a város egészséges fejlődését sürgeti, olyan kívánatos hatásuk, amelyeknél fogva a telekértékadót szociális érdekből még akkor is életbe kell léptetni, ha azt fiskális érdekek nem is parancsolják.

A telekértékadóból várható bevétel értékelése céljából megejtett próba becslése szerint 108 millió koronát képvisel az Arad határában magántulajdonban lévő terület értéke. Ábrahám Sándor ismert város szabályozó mérnöknek egy ide vágó igen érdekes tanulmánya szerint 121,485.000 koronát, ölenkint átlag 80 koronát.)

Leütve ezen 108 millió koronából egy revízió során előállható mintegy 18 millió korona tulértéket, 90 millió koronára vehető az összterület értéke, mely alapon minden 1000 korona érték után 5 korona telekértékadónak kivetése esetén 450.000 koronára rugna a legokszzerűbb, a legigazságosabb községi adó, melynek folytonos fejlődésével párhuzamosan

volna a községi pótdadó csökkenthető. Jölehet a város folytonos fejlődésével, a lakosság kulturális és kényelmi igényeinek fokozódásával párhuzamosan emelkedik a föld értéke, a telekértékadója is, de a közséjvedelmeknél gyorsabban emelkednek a közszükségletek, miknek fedezésére legkényelmesebb, de a város fejlődésére legkárosabb az állami egyenes adókon felépülő bármennemű községi pótdadó emelése.

Ezért a kényelmi szempontok mellőzésevel oda kell törekedni, hogy a mikor a lakosság jó létének előmozdítására intézményeket létesítünk, ugyanakkor a közséjvedelmeket ne pótdadókból, hanem gazdasági vonatkozású forrásokból merítsük.

Ilyenek volnának a közszükségleteket ellátó vállalatok házi kezelésbe vétele.

A közvilágítási vállalatok kommunizálásának kérdése szönyegen van, a közúti közlekedés ily irányu megoldásának kérdése csak a politikai és pénzgazdasági viszonyok konszolidálásával a béke beállta után jöhet szóba, így ezidő szerint egy a főbtermelés, mint közgazdasági, közegészségügyi és jövedelmzőség szempontjából csak a házi szemét hatósági kiüvarozásának és ezzel kapcsolatban a trágyatermelés és értékesítésének, továbbá a városi földek okszzerűbb kihasználásának és jövedelme fokozásának kérdése aktuális és volna sürgős megfontolás tárgyává teendő.

Az átmeneti, háborus költségek fedezetéül, a szükségesség tartamára, kényszerűségről

a házbérfillér

név alatt ismert községi adó is életbeléptethető volna.

Az 1916. évi házbéradó kivetés eredménye szerint 6,975.000 korona az Aradon lévő férhelyiségek bérértéke.

Leütve ebből a községi adómentes állami, törvényhatósági tisztviselők, katonai személyek, állami városi és felekezeti tanítók és tanárok és lelkészek által használt férhelyiségekre 975.000 koronát. Hat millió korona házbérérték volna az az összeg, melynek alapján a házbérfillér kivethető volna.

Minden 100 korona bérérték után 5 korona házbérfillért számítva 300.000 koronára rugna az e címen várható bevétel, de csak azon esetben, ha a házbérfillérnek a lakóktól való beszedésére a tulajdonos volna feljogosítva, illetve a háztulajdonos volna kötelezve a házbérfillér beszolgáltatására. Mig ha a házbérfillér a bérlektől volna közigazgatási uton behajtható, akkor a kivetés, előírás, nyilvántartás, a lakváltozások keresztülvétele, végre a behajtás, a bevétel rovására nagyobb munkaerőt igényelne, a behajthatatlanság címen pedig évenkint nagyobb összegeket kellene leírni, amit végeredményben, mégis csak a jobbmóduaknak, a háztulajdonosoknak kellene mindenesetre nagyobb arányban pótolni, mint amennyit fizetniök kellene akkor, ha ők volnának kötelezve a lakóktól beszedett fillérek beszolgáltatására, mert ez esetben nem kellene a kezelő személyzet létszámát szaporítani, behajthatatlanság címen pedig csak jelentéktelen hányad volna leírható.

Miután nemesak városunkban, hanem a fővárosban és hazánk egyéb városaiban is rendkívüli módon emelkedtek a községi kiadások, más városokban is gondot ad a fedezet előteremtése. Így felvetődött több helyütt

a gáz- és villamóram megadóztatásának

az eszméje, a kártya adó, a vigalmi adó életbeléptetése, az ásványvíz fogyasztás megadóztatása, városi mozik létesítése.

A jobbmódu polgárság világitását és fűtését szolgáltatató villamóramnak, illetve gáz-erőnek a mérsékelt megadóztatása ma nem volna igazságtalan megterhelés, miután a szegényebb néposztály fűtő és világitó anyaga a fa, a gyertya, illetve petróleum ára 300 százalékkal, illetve 100 százalékkal emelkedett.

Alapul véve az 1916. évben magánvilágítási célra elhasznált 1.870.00 kilowatt villamóramot (mellőzve a vasúti célra és motorikus célra elhasznált 2,400.000 kilowatt áramot) továbbá a magánvilágításra elhasznált 300.000 köbméter, fűzés és fűtésre elhasznált 700.000 köbméter gázt, cirka 70—80.000 korona jövedelem folyna be, ha egy-egy hektowatt villany

áramra és az ugyanannyi fényértékű gáz-mennyiségre fél-fél fillér községi adó vettetik ki, mi által a villam és gáz magánvilágítás költsége átlag mintegy 8 százalékkal emelkedik.

Miután továbbá a

színház, kabaré, orfeum

a jobbmódu uriosztály szórakozása, — miután a színház fenntartása és tüzbiztosítása évenként mintegy 15.000 koronába kerül, mihez a gáji, ségai és polturai polgár jövedelme alapján ép annyival járul, mint a színházat élvező belvárosi polgár, végre miután a színház belső berendezése már annyira avult, hogy a kényesebb izlést egyáltalán nem elégíti ki és így a közel jövőben a színház renoválására nagyobb összeget kell fordítani, — a gáji polgárral szemben állandóan elkövetett igazságtalanságot

egyenlítően ki, ha a színházi jegyekre 10 százalékos adó vettetik ki, egyéb nyilvános mutatványok és mulatók, mint kabaré és orfeum ugyanennyi aranyu községi adóval terhelhetnénk.

Az átmeneti háborus költségek részbeni fedezésére kísérletképen behozandó volna a kártya- és pezsgő-adó, miből évenként mintegy 50—60.000 korona jövedelem várható, ha minden köteg kártya 1 korona városi bélyeggel volna ellátandó. — egy-egy üveg pezsgő pedig 1 korona fogvasztási községi adóval volna terhelendő. Minthogy pedig ezen fényüzési adót csak az fizeti, aki fizetni tudja és akarja, — ennek igénybe vétele sokkal igazságosabb, mint a házbértillér.

A városi földnek jobb kihasználása, a házi szemét hatósági kifuvározása és trágyatermelés iránt külön tesztek előterjesztést.

természetek nyujtsák egymásnak kezeiket, hogy a zsidó Shylockoknak és keresztény germán faji-dölyfnek ezer hibáját összetörjék. Ehhez természetesen lényegesen segítségükre lesz a háboru. De ehhez idő kell. Bizonyos vagyok, hogy száz év múlva mindaz, amiről mindkét rész legjobb emberei manapság panaszkodnak, elfog tűnni, vagy oly anynyira elhalványodik, amint azt mindnyájan kívánják. De máról holnapra tömegvélemények s mélyenfekvő szokások nem változtathatók meg.

Támadás a francia kormány ellen.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A francia kamara folyosóján, mikor megérkezett az a hír, hogy Görögország elfogadta az entente ultimátumát, elhatározták, hogy Briand miniszterelnök ellen nagy támadásokat fognak intézni azért, mert a miniszterelnök magatartása Konstantin királlyal szemben nagyon erélytelen. Szemére fogják vetni gyengeségét és politikájának bizonytalanságát.

A francia sajtó nagy garral hirdeti, hogy a kormány ellen erélyes támadásokat terveznek, mert a görög kérdésben erélytelen magatartást tanúsított. A sajtó és a politikai körök egyrésze attól fél, hogy a görög király az ultimátumot csak azért fogadta el, hogy időt nyerjen arra, hogy felkészüljön az entente csapatok megtámadására.

A Clémenceau vezetése alatt álló parlamenti csoport megbizta Ferry képviselőt, hogy terjesszen elő interpellációt, amelyben fevilágosítást követelnek a kormánytól azon sajnálatos tévedések ügyében, amelyek a szalonikii hadsereg jelenlegi helyzetére vezettek. Elhatározta a csoport, követelni fogja a kormánytól, hogy az entente hadseregének közös központot létesítsenek a légi szolgálatra.

Az olasz kormány ellen az olasz sajtó nagy sajtókampányt indított meg. A sajtó Boseli miniszterelnököt támadja, mert nem elég erélyes rendszabályokat fogantatosított a háborus nyereszkekkel szemben és mert a kormány a háboru folytatása érdekében nem fejt ki elég tevékenységet. A Giornale d'Italia azt írja, hogy a népből állandóan növekszik a békevágy, különösen a központi hatalmak ajánlatának megtétele óta. Fokozza ezt a békevágyat az is, hogy vannak, akik tulzott győzelmi híreket terjesztenek a központi hatalmak javára. A kormánynak a békevágyának elnyomása érdekében erélyes eszközökkel kellene fellépni, mert az országban ijesztő mértékben nő azoknak a száma, akik azt szeretnék, hogy akárhogy is, mielőbb véget vetnének a háborunak.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be. ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Miért nem lehet zsidó miniszter Németországban.

(Schmoller titkos tanácsos válasza.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagy feltűnést kelt s nemesak Németországban, hanem az ellenséges államok világ-lapjaiban is kimerítő kommentárokkal tárgyalják azt a vitát, amely Preusz tanár és Delbrück német jogtudós könyvei nyomán keletkezett a tudományos német irodalomban. Ekét tudós könyvet írt a német állammról s annak fejlődéséről. Fejtegetéseik során foglalkoztak a „zsidóság viszonyával az államhoz” s eközben nem tudtak a felekezeti elfogultságtól mentesek maradni, sőt hivatkoztak is a zsidó kérdés egyik tudományos illusztrátorának Schmoller titkos tanácsosnak és világhírű nemzetgazdászának egyik röpiratára, melynek egyes passzusait mind a ketten a saját igazságaiknak megvilágítására használták föl.

Erről a vitáról megemlékezett az Aradi Közlöny ez év január 3-iki számában: „Lehet-e zsidó miniszter Németországban?” címmel.

A megindult vitatkozás azóta egy percig sem szünetelt, sőt mint a gördülő lavina egyre szélesebb területek anyagát vette föl, egyre nagyobbodott, úgy, hogy ma már Németország politikusai közül is többen hozzászóltak a kérdéshez, de mindenik nyilatkozat között a legérdekesebb az említett Schmoller Gusztáv tanárnak a nyilatkozata:

— „Soha életemben sem filozemítának, sem antiszemítának nem éreztem magam — mondja újabb válaszában. — Igen sok bizalmas barátom van a zsidók és félzsidók között. Mindig arra törekedtem, hogy e kérdés fölött objektív historiai ítéletemet megőrizsem és megalkossam. Ha azt kérdeznék valaki tőlem: Mi történik ma a zsidókkal? először is azt kellene vizsgálni kérdeznem: Mi az elérhető, vagy mi a kívánatos? Az összes zsidóknak Németországból való kiűzése lehetetlen, ez barbárság volna, sőt a kulturának is kára lenne ez. A nagy népek minden magas kulturájának mai állása a fajkeveredésen alapszik. Természetesen nem minden fajkeveredésből származik jó emberanyag. A nagyon magasan álló és nagyon alacsony kulturájú emberek keverékéből a legrosszabb karakterek származnak. De némileg egymáshoz közel álló ember-típusok testileg és szellemileg kiváló magasságu emberi egyéniségeket nemzenek. Semmi okunk sincs tehát arra, hogy hatszáztizenötezer izraelitának egzisztenciáját, Németország hatvan millió embere közül kiszakítsuk, vagy ezeket Németországra nézve gyanusnak, sőt károsnak tartjuk. Sőt fontos okaink vannak, hogy az ellenkezőjéről beszéljünk.”

De nagyon közel fekszik a veszedelem, hogy a zsidóság üzleti foglalkozásai miatt, melyet gyakran kétes eszközökkel valósít meg, sok belső elkeseredés és szociális harc fog még keletkezni. Ezért maguknak a zsidóknak érdeke, hogy télsúlyuk bizonyos állásokban és hivatalokban ne tünjenek föl. Erős elkeseredések keletkeznek, ha az a látszat jó létre, hogy egy olyan várost mint Berlin, lényegileg zsidók irányítanak. Hogy ennek az uralkodásnak élt veszi az, hogy a közigazgatás feje Wermut főpolgármester, azt a távolállók nem látják. A zsidó üzletemberek foglalkozása ma meglehetősen korlátozott s bizonyos gazdasági és kisipari hitelviszonyokra szorítkozik. A falusi uzsorások erősen megfogyatkoztak, de még mindig nem veszték ki teljesen s a nép hisz abban s vigasztalódik azáltal, hogy más helyeken a zsidó nem talál teljes igazságot.

Voltaképpen ez az oka a zsidó tisztkérdésnek is. A derek zsidóknak kiközösítése a legtöbb ezred tartalékos tisztjei közül bizonyára nem fedi az alkotmányszerűleg garantált jogegyenlőséget, de kérdés, hogy ennek a dolognak az erőszakos megoldása nem gyöngítene-e a tisztikar manapság oly kívánatos egységét és harmoniáját. Ha manapság az illető tisztjelölt kikeresztelkedik, rendszerint felveszik a tisztikarba. Ez minden szabadgondolkodónak érzéseit bántja, de nem szabad lekicsinyelni azt, hogy a szigorúan orthodox keresztények ma még azt hiszik, hogy a megkeresztelt keresztény a kereszteléssel Istenhez közelebb jut ez egyházi aktus által. Ezt a szabadgondolkodók természetesen nem hiszik. Ők joggal úgy gondolják, hogy leginkább a karakter nélküli zsidók azok, akik külső okok miatt keresztelkednek ki.

Egyebképpen tudomásom van arról, hogy igen sok berlini zsidót neveztek ki újabban hadnagygyá. Körülbelül kétszáz ilyen kinevezés történt s én remélem, hogy ez így is fog maradni, sőt e jog még kiterjesztést is nyer. Ez a reménységem annyival realisabb lesz, mennél inkább kisebbednek a vallási ellentétek.

Ha a mi hatszázezer német zsidónk között csakis Náthán-termeszetek lettek volna (Lessing Bölcs Náthánjára céloz itten Schmoller) abban az esetben már egyáltalán nem volna többé zsidókérdés. De nekünk Shylock természetű zsidóink is vannak s a zsidóság legnagyobb része e két véglet között középen áll. Éppen így van a keresztény oldalon is. ▲ Bölcs Náthánhoz hasonló keresztény és zsidó

Balfour izenete Wilsonnak.

(Törökország megsemmisítése nélkül nincs béke. — A világ béke feltételei.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

London. Balfour lord, a külügyi államtitkár a következő táviratot küldte a washingtoni angol nagykövetségnek, amelyet az január 18-ikán továbbított az Egyesült Államok kormánynak:

— Midőn megküldöm Önnek a szövetségesek jegyzékének fordítását, a következő megjegyzéseket teszem abból a célból, hogy az Egyesült Államok kormányának tudomására hozza. Az elnök jegyzékének általános gondolatmenetéből az látható, hogy el van telve attól az élnék kívánságtól, hogy a béke minél előbb létrejőjön és hogyha létrejön, tartós is legyen, amde azokról a feltételekről nem gondolkozott, amelyek között a béke létrejöhetne. Ofelsége kormánya teljes mértékben egyetért Wilson elnök eszményi kívánságával, de erősen érzi, hogy a békének tartóssága nagy mértékben függ karakterétől és hogy a nemzetközi viszonyok tartós rendezését nem lehet olyan alapon felépíteni, amely reménytelenül fogyatékos. Ez világosan láthatóvá válik, ha figyelembe vesszük azokat a körülményeket, amelyek lehetővé tették e szerencsétlenséget, amelytől most az egész világ szenved.

— E körülményeket egy nagyhatalomnak létezésében találjuk, amely hatalmi vágytól sorvasztva el oly népek közelségében, amelyek gyengén voltak elkészülve a védekezésre és csupán a nemzetközi törvényekkel védekezhettek, de e törvényeknek érvényesítésére alkalmas gépekkel nem rendelkeztek és amelyeket ezenfelül az a tény gyengített, hogy sem a különböző államok határai, sem belső alkormányuk nem felelt meg az ott lakó egyes népfajok törekvéseinek és nem biztosított számukra igazságos, méltányos bánásmódot. Nyilvánvaló és nem kell erre különösen rámutatnom, hogy ez utóbbi bajt lényegesen lehetne enyhíteni, ha a szövetségesek megvalósíthatják azokat a változásokat Európa térképén, amelyeket közös jegyzékükben vázoltak. Ez ellen azt az ellenvetést tették, hogy a törökök kiűzése Európából nem alkotja az általános terv tulajdonképpen való, vagy logikus részét. A török birodalom fenntartását sok emberöltőn át világhírű államférfiak is lényegesnek tartották az európai béke fenntartása érdekében. Miért hozzák most a béke ügyét kapcsolatba e hagyományos politika teljes megdöntésével? Feleletünk erre így hangzik:

— Mert a körülmények teljesen megváltoztak.

— Most már sürgősen megfontolni, hogy egy reformált Törökország megteremtése, amely a közeli kelet ellenséges népfajai közt közvetítő szerepet játszana, olyan terv volt, amelyet nem lehetett megvalósítani akkor, amikor a szultán őszinte volt és a hatalmak egységesek. Biztos, hogy azt most sem lehet megvalósítani. Az egység és haladás Törökországa, a barbár és agresszív Abdul Hamid Törökországa volt. Sőt német kézben nyilvánvalóan megszűnt a béke bástyája lenni és nyíltan a hódítás eszközül használják fel. A német tisztok közt volt török katonák olyan országokban harcolnak, ahonnan régóta kiűzték őket és a török kormány ma Németország felügyelete alatt áll és amelyet Németország minden eszközzel támogat. Örményországban és Szíriában olyan mészárlásokat követett el, amelynek borzasztóbbakat még e szerencsétlen országok története sem tud felmutatni. Kétségtelen, hogy a béke

érdekei, a nemzetiségek igényei egyaránt követelik, hogy az idegen néptajok felett való török uralom lehetőleg megszűnjék és szabad remélnünk, hogy Törökország kiűzése Európából ugyanannyival fog hozzájárulni a békéhez, mint Elzász-Lorharingia visszaadása Franciaországnak, az olasz irredentista területek Olaszországnak való átadása, vagy mindazok a területi követelések, amelyekre a szövetségesek jegyzéke rámutatott.

— Az ily területi változások a háborúra való alkalmat csökkenthetik is, de nem nyújtanak elegendő biztosítékot annak visszatérésével szemben, ha Németország, vagyis inkább azok a körök Németországban, melyek a közvéleményt teszik és sorsát irányítják, újra elhatározzák, hogy uralkodni akarnak a világon. Ők akkor azt fogják találni, hogy ilyen kaland a dolgok új rendje folytán nehezebb lesz, de aligha azt, hogy lehetetlenné váltott. Meg fognak vásárolni továbbra is nagy készleteket katonai felszerelési anyagokból és tökéletesíteni fogják támadó módszerüket, úgy, hogy békés szomszédait leverhetik, mielőtt azok maguk elkészülhettek volna a védelemmel. Ily módon Európa a háború után sokkal szegényebb lesz emberekben, pénzben és kölesönös jóakarásban, mint a béke idején volt, mindamelllett nem lesz nagyobb biztonságban és azoktól a jövőbeli reményektől, amelyeket az elnök táplál a világ javára, távolabb lesznek, mint valaha.

— A nemzetközi szerződések értékét a legújabb történelem világosan feltárta. A döntőbírói szerződések nem érnek semmit. A német vezérkar fáradhatatlanul, iparával együtt összekovácsolta a fegyvereket, amelyek kellő pillanatban hatalmi eszméjét megvalósíthatják. A szerződések a béke fenntartása érdekében nem alkalmasak és hatálytalanok lettek a háború pillanatában. Amíg Németország minden jog nélkül barbár módon nekirohan és kegyetlenkedik olyan állammal szemben, amelynek megvédésére kötelezve volt, addig semmiféle állam sem tarthatja magát megoltalmazottnak, ha nincs más védelem, mint ünnepeles szerződés. A rémuralmat, amelyet a megszállás Belgiumban követett, a lakosság egy részének eltávolítását, a visszamaradtak elnyomását a semlegesek igen jól megligyhették. A központi hatalmak bizonyára megvannak elégedve barbár taktikájukkal, amellyel a világot megriasztották és amellyel remélik, hogy a világot rémuralmuk alá vethetik. De a nemzetközi viszonyok valamely reformját ilyen békére nem lehet alapítani. Mert az ilyen béke mindannak diadalát jelentené, ami a háborút biztossá és brutálissá tette. Németország és az osztrák-magyar monarchia a háborút elkerülhetlenné tették, a mennyiben hozzá nyultak egy kis állam jogához és kezdetben győztek olyképen, hogy másik állam védelmi szerződését megsértették. A szerződésekkel és határozmányokkal nem lehet ezen az állapoton javítani, mert azokból csupán azoknak lenne hasznuk, akik azokat bünyösen megsértik, de nem azoknak, akik a paragrafusokat megtartják. Ezért az angol nép, noha teljesen osztozik az elnöknek a békére irányuló kívánságával, nem hiszi, hogy a béke tartós lehet, ha nem a szövetségesek ügyének sikerére van alapítva, mert tartós békét aligha várhatunk eme három feltétel teljesítése nélkül:

1. Hogy a nemzetközi nyugtalanság fennálló okai amennyire lehet kiküszöböltessenek, és gyengítessenek;

2. hogy a központi hatalmak támadó kedve és lelkiismeretlen módszere saját népeiknél is csődöt mondjon;

3. hogy az ellenségeskedés meggátlására vagy elhárítására irányuló összes szerződészerű megállapodásokat a nemzetközi bűnhődés olyan formájába kell öltöztetni, amely a legmerészebb támadót is megállítja.

Ezen feltételek nagyon nehezen teljesíthetők, de mi azt hisszük, hogy általában összhangban vannak az elnök ur eszményével és meg vagyunk győződve, hogy közülük egyik se, még tökéletlenül se teljesíthető, ha a békét, legalább ami Európát illeti, ama nagy irányu vonalak közt nem biztosítják, amelyeket mellékelt jegyzékben megjelöltünk. Anglia azért hozott rettentő áldozatokat vagyonban és vérben, amelyek példa nélkül állnak történelemben és továbbra is kész meghozni ezen áldozatokat. Nemesak azért viseli e nehéz terheket, hogy szerződésbeli kötelezettségeit teljesítse, sem azért a gyümölcstelen győzelemért, amelyet a nemzetek egyik csoportja arat a másik felett, hanem azért, mert hiszi, hogy a szövetségesek sikerétől függ a békés civilizáció és nemzetközi reform sorsa, amelyek, mint a régi és új világ legmélyebb gondolkodói remélték, a jelenlegi veszedelem megszüntét fogják követni.

Olasz támadások az entente hadvezetősége ellen.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A Wolff-ügynökség jelenti: 1917. elején megszállva tartottunk Belgiumban 2900 négyzetkilométert, Franciaországban 22,300 négyzetkilométert, Németországból 900 négyzetkilométer volt francia kézen, Oroszország földjéből 200,845 négyzetkilométert, Romániából 100,000 négyzetkilométert szállítottunk meg. Ausztria-Magyarországból 28,231 négyzetkilométer volt megszállva, Szerbiából 85,867 négyzetkilométer, Montenegróból 14,180 és Albániából 20,040 négyzetkilométer.

Francia jelentések szerint a francia hadseregnek haretéren küzdő katonái február másodiktól kezdve nem kaphatnak szabadságot.

Az „Idea Nazionale” folytatja és befejezi az entente hadvezetéséről folytatott szemléjét. Azt írja, hogy az entente államokban főügyvivők, a német hadseregben pedig okos technikusok a hadvezérek. Az osztrák-magyar hadsereg rendkívüli offenzívájából és a központi hatalmak romániai offenzívájából kellene tanulniok. „Nálunk azt mondják, hogy győzni fogunk, de mi hozzátesszük, hogy csak győkeres változtatások árán” — így fejezi be az olasz lap cikksorozatát.

A Temps feltűnést keltő cikket ír a római konferenciáról és megállapítja, hogy az entente között felmerült ellentéteket, különösen Olaszország és szövetségesei között a balkáni és egyéb kérdésben mutatkozó ellentéteket nem sikerült elhárítani. Az utóbbi események következtében még élesebbé lettek az ellentétek. Olaszország külön politikát követ a görög kérdésben és ez annak az oka, hogy Görögországgal szemben az entente nem járhat el a kellő eréllyel.

Rosero angol földművelésügyi miniszter közölte, hogy a hadügyi-

niszter fölszólítása alapján a fölmentett földművesek felének be kell vonulniok. Ez az angol sajtóban a közlélmények kérdése miatt nagy megütözést keltett és célszerűbbnek tartának, ha inkább a katonai szolgálat korhatárát emelné föl a kormány.

H I R E K.

Tizenhárom éves aradi bérkocsis.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

A 31-es számú egyfogatu bérkocsis bakján egy vézna kisfiu ül és szorongatja a gyepelt. Egész nap meglehet találni őt a Széchenyi-utcai standján és füttyszóra fűgén üget, vézna, rossz lovával a megrendelőhöz. Ez a kisfiu Dema György, a háboru legújabb kreaturája, a legfiatalabb aradi bérkocsis. Nappal ő hajtja a 31-esbe fogott gyenge lovat, este pedig átveszi tőle apja a gyepelt. Ebben az ügyben érdekes három kérdés merül fel: Lehet-e egy egészen kiesi fiura bérkocsis hajtást bizni, milyen alapon adott ki a rendőrség hajtási engedélyt a 13 esztendő Dema Györgynek és harmadszor: mikor pihen a 31-es bérkocsiba fogott szerencsétlen ló, ha nappal a kisfiu, éjszaka pedig az édesapja hajtja, szóval éjjel-nappal szolgálatban van?

Dema György — mint mondtuk — 13 esztendő ugyan, de vézna, kiesi és fejletlen, legfeljebb hét-nyolc esztendőnek látszik. Elmondta, hogy 16 koronát keres átlag egy napon, a pénzt mind az édesanyjának adja, a barakkok mellett laknak, a Legelő-sor 10. szám alatt. Elmondta, hogy ő középső fiu, idősebb bátyja, aki tizenhatodik évében van, béres valami közeli pusztán. Két kocsijuk van, egy paraszt és egy bérkocsis, — ebbe tulajdonképpen két lovat szoktak befogni, de az egyik most beteg és így a 31-es gebéjének pókos lábaira nehezedik minden feladat és munkateljesítmény sulya.

A tizenhárom esztendő kocsis azt állította előttünk, hogy vizsgát a rendőrségen nem tett ugyan, de teljesen képesítve érzi magát a bérkocsisságra, minden aradi utcát ismer és még sohasem gázolt el senkit. Arra a kérdésre azonban, hogy hol van az Ilona-utca, még sem tudott válaszolni, azt felelte, hogy arra még nem járt.

— **Koholt királyi audienórák.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Egy estlap ma azt a hírt közölte bécsi jelentés alapján, hogy a király tegnap, mielőtt Bécsből elutazott volna, Wekerle Sándort és Návay Lajost kihallgatáson fogadta, és hogy a bécsi politikai körökben ezekhez a kihallgatásokhoz messzemenő kombinációkat fűznek. Ezzel szemben, mint Bécsből jelentik, megállapítható, hogy Wekerle Sándor hetek óta nem tartózkodott Bécsben és Návay Lajos volt ugyan Bécsben, de csupán magánjellegű ügyekben tartózkodott ott és őfelségénél kihallgatáson nem jelent meg.

— **Bülow herceg Svájcban.** Zürichből jelentik: Bülow herceg néhány nappal ezelőtt nejével Luzernbe érkezett. Az entente és a semleges országok sajtójában, a legkülömbözőbb kombinációk merültek fel az utazással kapcsolatban, amelyekkel szemben meg kell állapítani, hogy Bülow herceg utazásának politikai színezete nincsen. A herceg feleségének egészségügyi állapota igényelte, hogy épen úgy, mint tavaly ilyenkor Svájcban

töltötte a telet, most is odautazzék. A herceg, aki elkísérte nejét, néhány napig maradt csak Svájcban és nyomban visszatért.

— **Koronázási kitüntetések.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A hivatalos lap holnapi száma közölni fogja azokat a legfelsőbb királyi kitüntetések, amelyekben a király a koronázás alkalmából a magyar közélet számos szereplő férfiat részesítette. A kitüntetésekről eddig elterjedt hírek szerint tíz tanácsosok lesznek: Bánffy Miklós gróf, Bethlen István gróf, Esterházy Mária gróf, Kürthy Lajos báró, Simontsits Elemér, Klébersberg Kuno gróf, Hideghéty Imre, Bethlen Ödön gróf. Grófságot kap a Jankovics Bésán-család egyik ága, a Révay, Kendeffy, Sennyei és Vécsey báró családok. Bárók lesznek a Kende-család ungvári ága, Szalavsky Gyula és Ivánka László. Jekelfalussy Zoltán a Szent István-rend kis keresztjét kapja meg. A kitüntetések nagy tömeget csak holnap hozzák nyilvánosságra.

— **Kitüntetés.** A király Lányi László dr. népfelkelő főhadnagynak, aradi ügyvédnek, az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a hadidiszteményes III-ad osztályu katonai érdemkeresztet adományozta.

— **Wekerle Sándor a Közélelmézési Tanácsban.** Budapestről jelentik: Wekerle Sándor egy újságírónak kijelentette, hogy a kormány felkérésére belépett az Országos Közélelmézési Tanács tagjainak sorába. Mikor a vezető állást visszautasította, már akkor kijelentette, hogy ha szükség lesz rá, mindig rendelkezésre áll. A Közélelmézési Tanács szervezetről tájékoztatásul azt mondotta, hogy a tanácsnak intézkedési joga nincs, hanem csak véleményt mond és tanácsot adhat.

— **Előléptetés.** Tabakovics György dr. aradi ügyvédet, ki a 33-ik gyalogezred kötelékében, a tiroli fronton, mint hadapród jelölt teljesített szolgálatot, a mai napon zászlóssá nevezték ki.

— **Megkezdődtek a kiegyezési tárgyalások.** Bécsből jelentik: A Fremdenblatt értesülése szerint a kiegyezési tárgyalások tegnap Budapesten megkezdődtek. Legközelebb folytatják mert, miután a differenciák egy része már megszűnt, a többi pontra nézve is valószínűleg sikerülni fog megegyezést találni.

— **Parlamentari elnökök Berlinben.** Bécsből jelentik: Magyarország, Ausztria, Bulgária és Törökország parlamentjének elnökei ma este Bécsből Berlinbe utaztak. Holnap reggel Drezdába érkeznek, ahol a német külügyi hivatal képviselője üdvözli őket. Berlinben a városi tanács a főpolgármesterrel élén fogja őket fogadni. Az elnökök fogadtatásának programját csak holnap teszik közzé.

Bécsből jelentik: Sylvester, a képviselőház elnöke a Neue Freie Presse-ben nyilatkozik a központi hatalmak parlamenti elnökeinek összejöveteléről és hangsúlyozza, hogy nem elegendő, ha csupán vezető államférfiak lépnek egymással érintkezésbe, hanem az is szükséges, hogy azoknak az országoknak a népképviselői, amelyek az állami szerződéseket tárgyalni fogják, szintén érintkezésbe jussanak egymással. De még az sem elegendő, ha a parlamentnek elnökei találkoznak, a jövőben a pártok képviselőinek is összeköttetésbe kell lépniök, hogy az a kötelék, amely most a baktársaságban testesül meg, egyre szilárdabbra és szorosabbra fűződjék. A cikk így végződik: Az európai államok egymáshoz való viszonyának a jövőben való alakulása szempontjából üdvözljük Kaempfer dr.-nak, a birodalmi gyűlés elnökének a központi hatalmak többi parlamenti elnökéhez küldött meghívását.

— **Halálozás.** Malduri és szepesföldi Maléter Zoltán m. kir. udvari tanácsos, a szamosvölgyi vasut nyug. vezérigazgatója, Dés város díszpolgára, a vaskorona-rend lovagja, a Ferenc József-rend hadiékítményes középkeresztjének tulajdonosa stb. életének 67-ik évében január hó 12-én Lőcsén meghalt.

— **A nagyváradi főkapitány vizsgálatot kér.** Nagyváradról jelentik: Gerő Ármin főkapitány Cziffra Kálmán főispánhoz fölterjesztést intézett, melyben kéri, hogy — miután a Dayka-perben úgy a saját személye, mint az egész rendőrség működése ellen a legsúlyosabb vádak emelték — a legszélesebb körű vizsgálatot ejtsék meg.

— **Jogászok.** Régtől fogva úgy van az, hogy az a több ezer jogászfíu, aki Magyarországon az egyetemre beiratkozik, nem föltétlenül jár el az egyetemre. A pénzes jogászyerekek közt mindig akad olyan, aki talál külön mulatságot is magának, a tulnyomó többség, a szegény, küzködő jogász, az valami kenyérkereset után szaladgál, rendszerint hivatalba áll be és boldog, ha az elfoglaltságtól leginkább délután nézhet be egy-egy órára az egyetemre. Az egyetem a maga olimpiai érzéketlenségében nem igen törődik szegény tanulóinak az egzisztenciális elfoglaltságával és ha a diák nincs ott, amikor a katalógust olvassák, bizony megkapja az abszenciáját. Epen ezért valami tavaszi fuvallat csapja meg az embert a máramarosi jogakadémia félévi kommunikációjából, amelyben Gergely György dr. igazgató a sok tudnivaló közt még ezt is tudtul adja: A tanórák beosztása olyan, hogy a jogászok egyben ügyvédi és hatósági irodákban dolgozhatnak. Nem kell ehhez különösen sok megjegyzés. Egyszerűen emberséges a jogász helyzetének ez a megértése. Persze jó volna, ha a diák csak a tanulmányainak élhetne. De mikor nem élhet, különösen így háborus világban. Akkor csak így lehet a hóna alá nyulni, mint ahogy a máramarosi akadémiai igazgató cselekszi.

— **Katonai élelmézés felülvizsgálása.** Budapestről jelentik: Jerzsbetzký László, a hadügyminiszterium 12-ik ügyosztályának osztályfőnöke Budapestre érkezett és megtekintette a katonai élelmézési berendezéseket.

— **Elsülyesztett hajók.** Londonból jelentik: A tengernagyi hivatal közli, hogy a utóbbi időben a délamerikai vizeken ellenséges tengeralattjárók nyolc angol és három francia hadihajót süllyesztettek el, 36,497 tonna tartalommal.

— **Elsikkasztott jótékony egylet.** Stockholmól jelentik: Pétervári hírek szerint a Tatjana jótékony egyesületnél, amelynek védnöknője a cár leánya, nagy sikkasztásnak jöttek nyomára. Viljakov kamarást, az egyesület titkárát letartóztatták. A sikkasztásban sok előkelő udvari méltóság is kompromittálva van. Az elsikkasztott összeg több millió rubelre rug.

— **A lengyel hadsereg.** Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: A Németországban tartózkodó lengyel királyságbeli honos lengyel munkások között az a vélemény alakult ki, hogy kényszer utján fogják őket behívni a lengyel hadsereg szolgálatába. Tekintettel arra, hogy a lengyel hadseregben eddig csak önkéntesek és egészségügyi szolgálat van, ennek a véleménynek rosszakaratu híresztelések képezik alapját.

LEGUJABB.

Hoggol 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Kire számíthat Svájc? — Wilson további békeakciója.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Pester Lloydnak jelentik Bécsből: Itteni diplomáciai körökben azt hiszik, hogy a svájci szövetségtanács által elrendelt határvédelmi megerősítések elegendő hatással lesznek arra, hogy a svájci semlegesség megsértésének esetleges tervét már csirájában elfojthassák. Ennélfogva nem hiszik, hogy Svájc abba a helyzetbe kerülne, hogy kitűnően felszerelt hadseregét csakugyan akcióba léptesse. Természetesen, ha a várakozás ellenére mégis beállna az a helyzet, hogy egyik hatalmi csoport Svájcot akarná hadszínterré tenni, úgy Svájc a másik hadviselő csoport teljes támogatására számíthatna.

Köln. A Kölnische Zeitung szikratáviratot kapott Washingtonból, amely szerint Wilson elnök határozottan eltekintette, hogy a béke eszméjét nem engedni eladni és mindent el fog követni, hogy olyan módot találjon, amellyel a hadviselő feleket rábírra, hogy kicseréljék egymással békefeltételeiket.

A párisi Victoire a következőket írja a cenzura engedélyével: Lehetetlen, hogy a franciák arra lennének itélve, hogy a háborút mindörökké folytassák.

Párisból jelentik, hogy a kamara elnökségéhez eddig öt indítványt terjesztettek be a kamara sürgős titkos ülésének megtartása ügyében, hogy a

bel- és külpolitikai helyzetet megbeszéljék.

Milanói lapok szerint az oroszok Fundenánál nagy ellenoffenzívát készítenek elő. A nagy esőzések és a Szereth áradása eddig minden nagyobb akciót megakadályoztak és így még nem történt a helyzetben változás.

Angol hajós körök szerint az új német Mőve eddig 70.000 tonna tartalmu hajókat súlyesztett el. Az elszüesztett hajók értéke a rakományval 4 4 és fél millió font sterling.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti január 18-án este: Keleten és nyugaton ma nem volt fontosabb harsi tevékenység.

— **Békepolitika a korzón.** Budapestről jelentik: Polónyi Géza a korzón humoros hasonlattal világított rá a Wilson jegyzékére adott entente-válasz jelentőségére. — Amikor régen, sajnos, nagyon régen a hadtengerészetnél szolgáltam, ott kedves, furesa divatja járta a „porosfülü” regruták tengerésze avatásának. A hajókapó ujone elő odaült a legerősebb „öreg csont” és fölszólitotta, hogy birkózzék meg vele. A mérkőzés a hajó egész legénységének nyilvánossága előtt azonnal meg is kezdődött. Ha az ujone legyűrte az öreg matrózt, nyert ügye volt. Ha ő maradt álul, az ősi tengerész szokás szerint vagy szájon csókolta ellenfelet a mérkőzés eredményében való megnyugvás jeléül, vagy megragadta legyőzője füleit, ami viszont azt jelentette, hogy igazságtalannak tartja az eredményt és új erőpróbát kér tőle. Ha a második mérkőzésen is két vállra fektette az öregebb, a matrózok egy pillanattal alatt pokrócot terítettek a fejére és közörműre jól elpüfölték a matrózt. Az entente is azt hiszi, hogy ő a győző és megfogja a fülünket.

— **A pékek nem készíthetnek nádis lisztből kenyeret.** Varjassy Lajos polgármester január 18-tól kezdve Arad város területére nézve a sütő és pékiparosoknak a nullás lisztből való kenyérfőzését és árusítását tiltja. Egyben figyelmezteti nevezetteket, hogy aki ezen rendelkezést meg nem tartja, amennyiben eslekménye súlyosabb rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. évi L. t. c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. — A tanácsnak azonban tisztázni kell azt a kérdést is, vajjon a pékek nem fogadhatnák-e el tiszta bazalisztból otthon a háznál készített kenyeret sütésre. Az elkötöttak nem kötelesek a lisztüket tengerivel keverni és a pékek egyike-másika arra az alkápontra helyezkedik, hogy ő még sem süti azt a lisztet, amely nincs tengerivel keverve. Mára az összes pékek már tengeriliszttel kevert kenyeret sütöttek. Angel István dr. főjegyző, a városi lisztroda vezetője, sorra járta a sütő-

műhelyeket, megkóstolta és megtekintette a kenyereket, — mindenhol a legjobban sikerültnek találta. Külsőben is szép és izletes a kukoricás kenyér, a pékek tanultak előző évek kísérleteiből és tapasztalataiból, úgy hogy most már nemcsak kifogástalan, hanem a legjobb minőségű kenyeret képesek sütni a tengerilisztkeverékből. A közönség is a legnagyobb mértékben meg van elégedve az új tengeriliszttel.

— **Külsővélemény.** Napok óta olvasom b. lapjokban a férjhez menés problémája körül megindult véleményeket és vártam, hogy valaki megelöz rövid és egyszerű tanáccsal, amelyet ezennel (íjmentesen rendelkezésre bocsájtok. Az Aradi Közlöny „Levelezés és Házasság” rovatai utján részint tapasztalatból, részint hallomás utján tudom, hogy előkelő és tisztességes ismeretségre lehet szert tenni. (A sajtótörvény nem is engedi meg a nem tisztességes ismeretséget...) Tessék — más hiányában — megkísérelni, hogy nem-e ajánlottam jó utat a boldogsághoz?.. Félcéretések elkerülése végett ki kell jelentenem, hogy e pár sor nem akar b. lapjainak reklámja lenni, ámbar, ha a módszer bevállk, egész jó üzlet Önöknek, de Önöktől sem kérek jutalékot érte...

— **Összbüntetés kiszabása.** Budapestről jelentik: A törvényszék Riemer Gyulát, akit a posztócalás ügyében annak idején letartóztatnak, eddigi ítélettel hatályon kívül helyezve, 4 évi és 8 hónapi fegyházbüntetésre ítélte.

— **A köles kása ára.** Varjassy Lajos polgármester a belügyminiszter felhatalmazása alapján január hó 16-ától Arad város területére nézve a köles kásának kicsinybeni eladási árát kilogrammonként 1 korona 20 fillérben állapítja meg.

— **Gyermekkecsik 50 koronától 250 koronáig.** Fischer Simon nagyáruházában. 311

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahi-

vatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Az „ARADI KOZLONY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben :—
Egyes szám ára 12 fillér.

Steinitzerék aradi háza.

(Egy előkelő család történetéből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny egyik legutóbbi számában rövid hír keretében egy aradi házvételről tett jelentést, ami az egész városban szinte szenzációs feltűnést keltett. Hirünk arról szólt, hogy az aradi Katholikus Kőr házát megvásárolta Neuman Alfréd báró. Hihetetlenül érdekesek ennek a házvásárlásnak részletei, melyek egyuttal tükröztetik annak, hogy Aradon az ingatlanok értéke az utóbbi hónapokban milyen szédítő magasra szaladt. A Katholikus Kőr Széchenyi-utcai földszintes házát Neuman Alfréd báró 175,000 koronáért vette meg és pár év előtt ez a ház 80,000 koronáért ment át a Katholikus Kőr birtokába. A háznak akkor özv. Ortutayné volt a tulajdonosa, aki egy aradi földbirtokostól vette a házat, amely eredetileg a régi Arad egyik legismertebb családjának, a Steinitzer-családnak birtokában volt.

Ugy tartjuk, a házvétel aktuálissá tette, hogy ennek a város életében nagy szerepet játszó Steinitzer-család életéből egy-két érdekes epizódot kiragadjunk, annál is inkább, mert az Aradi Közlöny mai számában Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi, aki az aradi zsidóság története után kutat, a Steinitzer-család őseinek egy igen érdekes eszelekedetére hívta fel a közönség figyelmét.

A régi Steinitzer-család a szabadságharc idején és azelőtt 1840 körül az aradi zsidó intelligencia egyik legelőkelőbb családjává vált. Steinitzer Farkas, az aradi zsidó hitközségnek egykori elnöke volt a család szeniora. Borke-rekedő volt s üzletét három fia vette át, akik közül az egyiknek nagy részöntődéje volt. Ebben az időben kezdtek meg a Hegyalján a szőlőtermesztést és az ezzel kapcsolatos pálinkafőzést, úgy, hogy a részöntőde, mely első volt Aradon, pompás virágzásnak indult, mert a pálinkafőzéshez szükséges anyagokat az egész Hegyaljára ez a műhely szállította.

Steinitzer Jakab 1840 körül három nagy házat építtetett fiai részére. Ez a három ház egymás mellett épült a mai városházával szemben. Mai tulajdonosuk Schuch Ferenc és a mellette levő két háznak a Victoria bank. Az a telek, ahol ma a Katholikus Kőr háza van, szintén az öreg Steinitzeré volt és itt épült fel a telek hátsó részén a részöntőde. A három nagy ház közül a középső, melyben ma a Victoria takarékpénztár helyiségei vannak, Polónyi Géza, volt igazságügyminiszter nejeinek, Steinitzer Annának apjává volt.

1848-ban a Steinitzer család életében szenzációs érdekességű esemény történt. A család, amelynek tagjai az aradi izraelita hitközség vezetői voltak, hirtelen kikeresztelkedtek.

Ennek előzményei a következők:

Ebben az időben Chorin Aren volt a főrabbi a hitközségnek, aki világszerte nagy

hirre tett szert. Chorin gyökeres reformokat akart megvalósítani a hitközségben. Többek között a szombati ünnepnapot vasárnapra akarta helyezni. Ezzel aztán igen sok nagy családot idegenített el a főrabbi a hitközségtől. De nem ez volt a tulajdonképeni oka a Steinitzer család kikeresztelkedésének. Amikor Haynau megkezdte Aradon működését, első dolga az volt, hogy az aradi zsidóságra sok ezer korona sarcot vetett ki. A zsidó előkelőség erre összegyűjt és mintán a hitközséggel úgy sem voltak a legjobb viszonyban, elhatározták, hogy kikeresztelkednek s így legalább megszabadulnak a vérszomjas osztrák hiéna sarcától. Ekkor keresztelkedett ki a Steinitzer család s vele együtt a tekintélyes Robitsék és Tanfi család is. Erdekese, hogy kevéssel ezután Haynau visszavonta sarcoló rendeletét.

EGYESULETI ÉLET.

(*) **Jegyek előjegyzése.** Az aradi polgári jótékony négyzet által a kultúrpalotában február hó 10-én rendezendő nagyszabású hangverseny jegyeire mártól kezdve Scharnag H. és fia (Andrássy-tér 14. szám) cég előjegyzéseket fogad el. A páhoiyok is előjegyzés sorrendjében fognak kiadni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

== **Előmunkálati engedély meghosszabbítása.**
A kereskedelemügyi miniszter Gerster, Megyeri és Szunyogh építési vállalat, budapesti cégnek a Aradi és Csanádi egyesült vasutak Csermő állomásától Apáti, Barakony, Talpas és Arpad községek érintésével a magyar királyi államvasutak Nagyszalonta állomásáig s innen Mezőgyán és Zsádány községek határain át a bihari h. é. vasutak Komádi állomásáig, vala-

mint innen folytatólag Vekerd, Furta, Zsáka és Bakonszeg érintésével a Máv Berettyóújfalui állomásáig s Tópe község érintésével a debrecen-nagyvárad h. é. vasút Derecske állomásáig vezetendő rendes nyomtávu gőzfűtési helyi érdekű vasútvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megújította.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. január 19-én pénteken:

B) Béret.

B) Béret.

Csillagok bolondja.

Operette 3 felvonásban.

Kezdet 8 órákor.

A szerkesztőset ízei:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

ARADI KÖZLÖNY

1917. évi február hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — ALL.
Fél évre	14 „ — „
Negyed évre	7 „ — „
Egy óra	2 „ 40 „

Vidéken:

Egész évre	32 K. — ALL.
Fél évre	16 „ — „
Negyed évre	8 „ — „
Egy óra	2 „ 80 „

Tessék mutatványszámot kérni.

Állást keres **ÓCSKA**

erdész (fűrész-kezelő)

minden puha- és keményfa manipulációban jártas, kereskedelmileg képzett, ügyes szervező, ért a vágási anyagok szállításához, három nyelven beszél, katonamentes. Nőlen 29 éves, jelenleg is ilyen vállalatnál van alkalmazásban, rövidesen állást óhajtott változtatni. Az ajánlatokat „Megbízható” jelűgére kéri. 488

korgolt és kötött áruért, harisnya és kapocért, szétszakadtért is. Gyapjából különként K 7-től K 12-ig. pamutból különként 1-20.

Új gyapjufonal és ennek maradékért K 16. Új pamufonalért és ennek maradékért K 6-tól K 10-ig fizet a Maschinenstrickerei Glücksmann Vilmos Wien, XV., Stutterheimstr. 4. Minden küldeményt azonnal és pontosan leszámol, nagyobb tételeket személyesen is át vesz. 7281

29957—1916.

Hirdetmény

A m. kir. Ministeriumnak a zsiradékok és zsiradék vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában kelet 3499—1916. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közzé:

1. §. Mindenféle zsiradékot és zsirsavat nem postal polgári forgalomban közforgalmu vasuton, vagy pedig hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kívül eső helyre, ha a küldemény sulya 100 kg-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedélyvel szabad szállítani.

Dicsőszírra és vajra az előbbi bekezdés nem vonatkozik; a magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre, azonban dicsőszírt, közforgalmu vasuton vagy pedig hajón, vagy gépkocsin továbbra is csak az 1915. évi november hó 29-én 4292—1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 30. napján megjelent 277. számában) szerint az ott megszabott szállítási igazolvánnyal szabad szállítani.

A jelen §. első bekezdése szerint szükséges szállítási igazolvány kiállítását a Magyar Olaj és Zsiradékgyártó és Kereskedelmi Társaság (Budapest VI., Vilmos császár-ut 88. sz.) útján kell kérni.

2. §. A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól kivételeket engedhet.

3. §. Közforgalmu vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §. hatálya alá eső cikket tartalmazó, 100 kg-ot meghaladó sulyu küldeményt fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszolgáltatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árut felvevő állomás annak jelöl, hogy az igazolvány szállításhoz

használtatott és utól nem használható, köteles azt a feladati állomás keletbályegzőjével lebélyegeztetni.

4. §. Közforgalmu, vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás, vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldeményekhez szállítási igazolvány nem szükséges.

5. §. Aki a jelen rendelet 1. §-a alá eső cikket jelen rendelet ellenére közforgalmu vasuton szállítási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy pedig hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállít vagy szállítat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el, s két hónapig terjedhető elzárással, és huztas koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Arad, 1917. január hó 7. Green, főkapitány.

Láb- és kézizzadás

birtosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít! !

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 ALL.
Peppo hintőpor 1 kor. — ALL.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelés igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Aja használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyertek a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájtüregtet deszficiálja, utólsza igen kellemes. Aja egy porcellán-szaloncénak 80 fillér.

Fenti szerek kizárólag készítője és egyedüli nagy raklása:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyei házzal szemben.)

Olcsó tűzifa!

Tűzifa waggontelepekben, öbe rakva, feltűréselve, olcsó árban kapható

AUFRICHT MIKSA

cég fakeskedésében

Arad, Kossuth-utca sarok

6 temető előtt.

Ugyanott forgács eladó!

Stearin és Parafin gyertya

nagy választékban, olcsóbb mint bárhol. Ki nálam saját részére 3 korona árát vásárol, annak

1/2 kilós hadi szappant

100 fillért adok.

Naponként friss

Élőhalak.

Minden csütörtökön nagyobb mennyiségű hal érkezik s nagy választékban áll a közönség rendelkezésére.

Makó hagymát, tormát, zöldesfélet, dughagymát, mindenféle gyümölcs és déligyümölcsöt szállítok méltányos árban. Vidéki rendelések előleg ellenében azonnal küldetnek.

Szíves pártfogást kér

Lutvák József

Asztalos Sándor-utca 8. 499

Lapkihordó pár

felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

100 tet 1000 yardos

cérna

„Hattyu“, Magyar Cérnagyár,
„Lance“ Coats „375-ös“ minőségű
Grohmann gyártmányúak, fehér és
fekete, méltányos árban nagyban

eladó

452

Vándor Bertalan

női divat üzletében

Arad, Weitzer János.-u.

15 darab üres láda eladó.

120—130% -os marószóda

250—350 kgr.-os bádóg tartá-
lyokban, bármily mennyiségben

kapható

napi áron alól. 511

Bloccz Mórval

Eleken. Telefon 5.

362—917.

Hirdetmény

a IV. osztályu keresetadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában

Az 1917. évi január hónapjában állandó fizetést, nyug., kegy-
vagy tiszteletdíjat húzó állami, törvényhatósági, közalapítványi, kö-
szégi, egyházi, társulati és magántisztek, tisztviselők, hivatalnokok,
közégek, nyug. vagy kegydíjat húzó özvegyek, állandó alkalmazás-
ban levő üzletvezetők, felügyelők, kezelők, könyvvivők, pénztárnokok
s általában a 80 koronánál több havi díjat húzó segédek, segédmun-
kások, állandó fizetést élvező lelkészek, tanárok, tanítók, nevelők, izók,
művészek, hivatalszolgák, stb. a keresetadó negyedik osztálya alá
tartozó keresményüket — az alább említendők kivételével — a ré-
szükre ingyen kiszolgáltatandó vallomási iveau január 20-ig a köz-
ségi előjárásnál (városi adóhivatalnál) bevallani tartoznak, azon-
kívül a vállalatok és intézetek igazgatósága, előjáróság, pénztár, föld-
birtokos vagy üzelettulajdonos, akitől, vagy amelytől az adóköteles fi-
zetését húzza, szintén kötelezve van arra, hogy a nála, illetve üzle-
tében állandó fizetést mellett alkalmazott egyének nev- és fizetés-
jegyzékét az adókövető hatóságnak nyújtsa be.

Ha valaki a IV. osztályu keresetadó tárgyaúl veendő többrend-
beli illetményt élvez, ily esetben a IV. osztályu keresetadó az illet-
mények összevont összege után vettetik ki.

Kelt Aradon, 1916. december hó.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

368—917.

Hirdetmény

a tőkekamat- és járadékadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1917. évi január 20-ig a tőkekamat- és járadékadó alá eső
jövedelmeket, az azokat élvező egyén vagy erkölcsi személyi bevallani
köteles.

Tőkekamat és járadékadó tárgyát képezi mindazon vagyon, mely
a föld-, ház-, keresetadó, bányaadó valamint a nyilvános számadásra
kötelezett vállalatok adója által közvetve vagy közvetlenül nem érin-
tik; képezik jelszül: mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok,
melyeket az ország valamely lakója (egyén vagy erkölcsi személy) húz.

A tőkekamat- és járadékadó az adóévet megelőző évben élvezett
kamat- és járadékjövetele után lévén kivetendő, az 1917. évi adóz-
tatás alá az 1916. évben élvezett kamat- (járadék) jövedelem val-
landó be.

A tőkekamat- és járadékadó az adóköteles fél állandó tartozko-
dási helyén vettetik ki.

Mindazok az adózók, akik tőkekamat- és járadékadó alá tartozó
jövedelemforrásukat az államkincstár megrövidítésére irányított szán-
dékából, az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár
szóval, akár írásban valótlanul mondják be, jövedelki kihágás miatt
az 1909. évi XI. t. c. 98. (az 1913. évi 50.000. sz. hiv. összeállítás 201.)
§-a értelmében büntetnek.

Kelt Aradon, 1916. december hó.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

706—1917. pm.

Hirdetmény.

Mintán az országos közlelmzési hivatal Aradváros egy havi
lisztadékiára 20 waggon buzálisztet és 10 waggon tengeri lisztet
utalványozott ki, elrendelem, hogy Aradon folyó hó 18-tól minden ha-
tóságilag ellátandó fogyasztó részére a városi liszthivatal által meg-
alapított liszt- és kenyeradag 1/2-ad részben tengeri lisztben adassék ki.

Ezzel kapcsolatban a tengeri lisztnek métermázánkénti nagy-
banl árát 64 koronában, kicsinybenl árát kilogrammonkénti 68 fillér-
ben, az egyharmad tengeri és kétharmad buzákenyérlisztből készült
kenyér árát kilogrammonként 58 fillérben állapítom meg.

Egyben pedig figyelmeztetem a város lakosságát, hogy aki ezen
rendekezeseket meg nem tartja, amennyiben cselekménye súlyosabb
büntető rendelkezés alá nem esik, kikágást követ el és az 1914. évi
L. t. c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600
koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. január 17.

Varjassy, polgármester.

28815—1916. kh.

Hirdetmény.

Több ízben tapasztaltam, hogy a nagymélt. m. kir. miniszterium-
nak az italokhoz kiszolgáltató cukor mennyiségének és a kiszol-
galtatás módjának szabályozása tárgyában kelt 3165—1916. M. E. sz.
rendeletét, melyet már 24516—1916. szám alatt f. év október hó 11-én
kelt hirdetménnyel közhírré tettem, az érdekeltek nem tartják be.

Figyelmeztetem tehát az érdekelteket üzemetek (logadók, vendéglők,
kávsházak, kávéházak, cukrászdák, szeszes italok kimerésére szol-
gáló helyiségek, egyéni jellegű és más étkezőhelyek) hogy cukrot
italok mellé csakis a fent hivatkozott s már közhírré tett rendelet 2.
és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszol-
galtatni és pedig:

a) Egész adag italhoz kocka-kristály, vagy porcukrot 18 gramm
súlyban, illetőleg kockacukorból 3 darab nagykockát, vagy 4 darab
kiskockát. b) Egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály
vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 2 darab
nagykockát, vagy 3 darab kiskockát. c) Kis csészékben vagy kis
pohárban kiszolgáltató italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 9
gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2
darab kis kockát.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél
bármily módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb
büntető rendelkezés alá nem esik, kikágást követ el és két hónapig
terjedhető elzárással és hús száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel
büntetetik.

Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző
gyógybor, vérszegények, láb-
badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Banne
a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis
palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer,
finom fűszeres ízű, zson-
gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor.
Gyomorbetegnek részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-
valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a most
nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1945

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Fagydaganganatok

szüntetésére legjobb
szer a

éimulasztásra,
fagyvizketeg-
ség biztos meg-

FRIGIN.

Ara ecsettel és ura-
stással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt
mindenki
megszabadul

a Hajós-téle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem
piszkít, nem maradós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra.
Ara használati utas: á-sal együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-
sav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a
petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melegem“. Egy pár
perc alatt bármely haját,
vagy bajuszt a legesőbb

állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni.
Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1896. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat az aradit szerint szabályoztuk.

Minden apró hirdetés ára 3 fillér. Vas-
tagnap betűkkel 18 fillér.

A vasnap betűkkel készült hirdetéseket
szombatkor kell feladni.

A legkisebb hirdetés ára 1 koron.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
szünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetést az övétől
amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Téli regé.”

Levelet kécsén kaptam meg, ha lehet ma
délután 5 óráig ugyanott „Önkéntes.” 523

Oktatás.

Korrespondenst

keresek I. gimnasia fiatalember. Sürgős
ajánlatokat a kiadóba „Korrespondenst” jel-
igére kérek. 517

Alkalmazást keres.

Fűszer- és csomagoló-kereskedés
segéd, 22 éves, hadmentes, szonali be-
lépésre alkalmazást keres. Szíves meg-
keresetet kér Boross Béla, Varjassy Józ-
sef-utca 18. 512

Egészséges fiatal asszony
két hetes gyermekével szoptatás, dadának
ajánlatot. Cím a kiadóhivatalban. 7000

Alkalmazást nyer.

Jó családból

való fm. gyakornoknak fizetéses felvéte-
lik Vas-drogériában. 515

Megbízáható, hadmentes
egyén, aki részben járassággal
bírt, magyar és román nyelvet bírja,
február 15-re felvételt. Schwarz és
Zuckermann utóda cégnél, Teuka. 500

4 hónapiskolát
végzett fiatal ember lakókereskedésben gy-
akornoknak felvételt. Cím a kiadóhivatalban. 514

Komoly, hadmentes
tisztviselő végzetttől szonali be-
lépésre. Tisztviselőt keresett előnyben részesül. Sz-
meleyes jelentkezés a Martá-gyárban. 531

4 polgári végzett
izraelita kisasszony, vidékre keresetért 2
fillérrel. Cím: Andrassy-tér 3., I. eme-
let, ajtó 38. sz. 582

Pénztárnoknő,
ki könyvelésben is némileg járatos, szon-
nali alkalmazást nyerhet. Német nyelv és
írás feltétlenül megkívánatik. Ajánlatok
„Pénztárnoknő” jelíggel a kiadóhivatalba
kerülnek. 466

Nyomdász-tanulónak
felvételt két fm, kik a 14. évet befejezték
és legalább 6 osztályt végeztek. Bő-
vebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Megákos urinőnél
csinosan burrosított szoba egy kisebb
urienbernek kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 490

Gyógyászat.

Élők és vízközeltség
elleni fűrés kapható Ferenc-téri
Vajdits-gyógyászterében. Kis tegely 1
korona 50 fillér, nagy tegely 3 korona. 6171

Méhs Vessző elhárító.
Süvegben szor. vérszegénység, sápkór, szé-
dülés, a vérszegénységből eredő ideg-
bajok, érvénytelenítés, gyomorbetegségek,
léz, általános gyengeség ellen. Paratlan
verekedő és vérjavító, biztos óvszer ma-
lárikoz fertőzések és minden infekcióból
eredő meg-betegedés ellen egy lenő-
teknek, mint gyermekeknek. Ára 8 kor.
Héhs gyógyszertár, Földes-gyógyászter. 12

Ingatlan.

Fürdő-utca 7. számú
emeletes ház, 7 lakással eladó. Bővebbet
ugyanott. 519

Földet vevők
több évi haszonbérbe, Arad határában,
esetleg a határ közelében, tanyával. Kon-
czek Lajos, Kasza-utca 12. 365

Vétel és eladás.

Eladó
szekrények, bútorok, női ruházat, fal-
óra. Dobó-utca 6., ajtó 5. 516

Jókarban levő
gyermekköcsöt megvételre keresek. Cím a
kiadóhivatalban. 520

Világhírnév
különböző nagyrésben, megvételre keres-
sek. Téglyagári utca Nádor-utca 14. 25.
Telefon 938. 420

Üzleti könyvek
heirő könyvek, és irodaszeres raktára
Deák Béla könyv- és papírkereskedésé-
ben Forray-utca. Telefon 902. 6071

Jókarban levő
egyfogatu könnyű stráfkocsi megvételre
kereseték. Cím a kiadóhivatalban. 484

Különféle.

Írógépek
új és használt, üzemiellékek, szakaszerű
javítások, irásrukkak és sokszorosítók,
gépirás tanítás Bodnár József Irógép-
szaküzletében Salacz-utca 2. Telefon
11-41. szám. 4701

Dr. Schajkovszky
lábizadás elleni szere, biztos, kipróbált
Araltalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona.
Kapható Földes és Héhs gyógyszerterében.

25-1917. g. sz.

Árlejtsési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a városi hivatalokban 1917.
évi szűkösséget kényvelő munk-
kák teljesítése iránt 1917. év ja-
nuár hó 22-én d. e. 10 órakor ár-
lejtsést tart.

Bánatpénzül letendő 100 ko-
rona készpénzben, vagy elfogad-
ható értékpapirokban.

Az árlejtsésen csak írásbeli aján-
latokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
az árlejtsés megkezdése előtt nyuj-
tandók be, s csak akkor vétetnek
figyelembe, ha azokhoz a bánom-
pénznek a városi pénztárba tör-
tént befizetését igazoló letétjegy
mellékelve van s ha az ajánlatot
tevő kijelenti, hogy az árlejtsési
feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtsést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1917. évi január hó 8-án
tartott üléséből. A gazdasági szék.

Arad sz. kir. város kapitányi hi-
vatala.

406-1917.

Hirdetmény.

Blaskó Antal lovriai lakos be-
jelentette, hogy I. évi január hó
5-én Aradon a heti piacon vásá-
rolt 5 db 4 hónapos, 1 kan, 4
koca szőke sertéseket elvesztette.

Ezen bitangásban lévő serté-
seknek esetleges feltalálását kö-
rem hivatalommal közölni.

Arad, 1917. január hó 6.

Green, főkapitány.

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek
a Messinger-Boy Irodában, Deák Ferenc-
u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny”.

Tűzifa

wergentételekben meg-
rendelhető Weiszberger
Sámuel utódánál, sz

Körösvölgyi pálinka- raktárban

ARAD. Telefon sz. 881.

365-917.

Hirdetmény

a III. osztályu keresetadó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az 1916. évre kivetett III. osztályu kereseti adó-
érvények fent-
tartásáról szóló 1916. évi XXXIII. t.-cikk 1. § a értelmében az 1916.
évre kivetett III. osztályu kereseti adó újabb kivetés nélkül az 1917.,
1918. és 1919. évekre is érvényben tartatván, a most idézett törvény
8. §-ában foglaltakhoz képest a III. osztályu kereseti adó csak az
újonnan keletkezett haszonhajtó foglalkozások után lesz az 1917. év
folyamán megállapított.

Ehhez képest mindazok, akik újonnan keletkezett haszonhajtó
foglalkozásuk után az 1917. évre első ízben rovatdók meg III. oszt-
ályu kereseti adóval, kötelesek 1917. évi január 20-áig üzletük, vál-
lalatuk vagy egyéb haszonhajtó foglalkozásuk után az annak meg-
kezdésétől számított, illetőleg fennállása idejére eső kereseti vagy
üzleti tiszta nyeresémet bevallani.

Mindazok az adóval, akik az 1916. évi XXI. t.-c. 8. §-ában em-
líttetett állandó vagy átszámított haszonhajtó foglalkozásukat, annak meg-
kezdésétől számított 15 nap alatt az illetékes pénzügyigazgatóságnál
(adófelügyelőnél) be nem jelentik, vagy akik üzletüket, vállalatukat,
keresetüket vagy jövedelmiforrásukat az államkincstár megrövidíté-
sére irányuló szándékból az adókötelezettek és adótárgyak összeírása
alkalmával akár szóval, akár írásban valótlannul mondják be, avagy
vallomástukat bizonyíthatólag hamisított adatokra alapítják, az adó-
tárgynak egészen vagy részben törtéat eltitkolásával elkövetett kö-
vetéki kihágás miatt az 1909. évi XI. t. c. 98. §-a értelmében bü-
ntetendők.

Kelt Arad, 1916. december hó.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda ::

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	rölapot,	gyászjelentést,
céghártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

iréses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet ::

elvéli a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállítással.